Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

5527

2(059)
O-83
1863

ՕՐԱՑՈՅՑ

1863

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԵՒ

ԱԶԳԻՍ ՀԱՅՈՑ

ՌՅԺԲ — 1312

Յ. Ս. Գ.

ՏՓԽԻՍ

Ի ՀԱՅ ՏՊԱՐԱՆԻ

Գ. ՄԵԼՔՈՒՄԵԱՆՑ ԵՒ

Հ. ԷՆՖԻԱՃԵԱՆՑ

ՆՈՐԱՏԻՊ ԳՐԵԱՆՔ

ՄԻՋԻ ՄԱՐԴ կամ ՄՕՑԻՔՈՒՂ՝ կոմեդիա—վօդեվիլ. յօրինեալ ի Միքայէլ Պատկանեանց. յաշխարհիկ բարբառ:

ԲԱՐՈՅԱԽԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՔ երեխայից համար. աշխատասիրութիւն Հայ աշակերտաց Գիմնազիային Թիֆլիզոյ. յաշխարհիկ բարբառ:

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ. աշխատասիրեալ ի Գէորգայ Տէր Գրիգորեանց. յաշխարհիկ բարբառ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ԵՐԵԽԷՔԱՆՑ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ. գրաբառ և աշխարհաբառ լեզուաւ:

ՀԱՅԵՐԷՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ նորավարժ ուսանողաց համար. աշխատասիրեալ Գաբրիէլի Մուրատեանց:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ — ՍՕՍ և ՎԱՐԴԻԹԵՐ. աշխատասիրեալ Պերճ Պռօշեանց. յաշխարհիկ բարբառ:

(059)
Ը-83
331

ՕՐԱՑՈՅՑ

1863

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԵՒ

ԱԶԳԻՍ ՀԱՅՈՑ

ՌՅԺԲ — 1312

Դ· ՏԱՐԻ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Տ· ՄԱՏԹԷՈՍԻ
ԱՍՏՈՒԱԾԸՆՏԻՐ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՏՓԽԻՍ

Ի ՀԱՅ ՏՊԱՐԱՆԻ
[illegible] ՄԵԼՔՈՒՄԵԱՆՑ,
[illegible] ԷՆՖԻԱՃԵԱՆՑ

...ССР
им. А. Мясникян
3969
3593
20534-60

36949 шк

ОДОБРЕНО ЦЕНЗУРОЮ

ТИФЛИСЪ. 8 Октября 1862 г.

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ռ. Ռուսաց։
Հ. Հրէից։
Յայսմ. Ըստ Յայսմաւուրաց։
Լ. Օր լուսնի։
Օ. Օր ամսոյն։
Առաւ. Առաւօտ
Երեկ. Երեկոյ.
☼ Արեգակն։
Հմբ. Համբարձի։

ԵՐԵՒՈՅԹՔ ԼՈՒՍՆԻ

● Ծն. Լս. Ծնունդ Լուսնի։
☽ Առ. Քռ. Առաջին Քառորդ Լուսնի։
○ Լր. Լս. Լրումն Լուսնի։
☾ Վջ. Քռ. Վերջին Քառորդ Լուսնի։

ՉՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿՔ

Գարնանամուտ և Հաւասարակած ի Մարտի	9
Ամառնամուտ և Արևադարձ ի Յունիսի	10
Աշնանամուտ և Հաւասարակած ի Սեպտեմ	11
Ձմեռնամուտ և Արևադարձ ի Դեկտեմ	10

Ի ԹՈՒԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ 1863
ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՌՅԺԲ

Գիր տարւոյն է	Ժ
Եօթներեակն	Բ
Վերադիրն	ԻԱ
Իննեւտասներեակն	19
Տանուտէրն	Ջ-Հօան,

Բուն ձայնքն ձախակողմեան դասուն են՝ աձ. բձ. գձ. դձ. սկսեալ ի բուն բարեկենդանէն

ՏԱՐԵՄՈՒՏՔ

Թուին Հայոց	ՌՅԺԳ	յՕգոստոսի	18
Ադամայ	ՄԽԸ	ի Մարտի	21
Տաճկաց	1280	ի Յունիսի	5
Հրէից	5624	Սեպտեմբերի	2
Լատինացւոց Թուականին	864	ի Դեկ.	20

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆՔ ԵՒ ՄԻՋՕՑՔ ՆՈՑԻՆ

ՕՐ ԾՆՆԴԵԱՆ. (Տաղաւ.)	ի Յունվ.	6 Կիր
Միջոց ուտիք աւուրք		15
Առաջաւորաց բարեկենդան	ի Յունվ	20
Սուրբ Սարգիս.		26
Բուն բարեկենդան.	ի Փետր	10
Օր Տեառնընդառաջին		14 Եշ
ՋԱՏԻԿ (Տաղաւ.)	ի Մարտի	31

Օր Աւետման	յԱպրիլի	7
Երեւման խաչ		28
Համբարձումն Քրիստոսի	ի Մայիսի	9
Հոգեգալուստ:		19
Բարեկենդան Լուսաւորչի պահոց	ի Յուն	9
Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ		15
Բարեկենդան վարդավառի պահոց		30
Վարդավառ (Տաղաւ.)	ի Յուլ	7
Մինչոց ուտիքն հինգ շաբաթ է:		
Բարեկենդան Աստուածնի պահոց	յՕգոս	11
Վերափոխումն Սուրբ Աստուածնի (Տաղաւ.)		18
Մինչոց ուտիքն երեք շաբաթ է		
Բարեկենդան Սուրբ Խաչին.	ի Սեպտ	8
ԽԱՉՎԵՐԱՑ (Տաղաւ.)		15
Բարեկենդան Վարագայ Խաչի		22
Վարագայ Խաչ.		29
Մինչոց ուտիքն եօթն շաբաթ է		
Գիւտ Խաչ.	ի Հոկտ.	27
Հրեշտակապետաց.	ի Նոյեմբ	10
Յիսնակաց բարեկեն.		17
Սուրբ Յակոբայ բարեկեն.	ի Դեկտ	8
Սուրբ Յակոբ		15
Մինչոց ուտիք երկու շաբաթք.		
Օր բարեկեն. Ծնն.		Կիր

ԽԱՒԱՐՄՈՒՆՔ

Ի Մայիսի 5 մասնական խաւարումն Արեւու, տեսանելի յարեւմտեան Եւրոպա, ի հիւսիսային մասին Սիբերիոյ, յԱլճերիա (Ճեզայիր) եւ ի Հիւսիսային Ամերիկա. իսկ ի Թիֆլիզ անտեսանելի, քանզի արեւն ի մայր մտցէ յառաջ քան զսկսանիլ խաւարմանն:

Ի Մայիսի 21 բոլորական խաւարումն Լուսնի, տեսանելի յԵւրոպա եւ յԱփրիկէ եւ ընդ մասին յարեւմտեան Ասիոյ եւ յԱրեւելեան կողմանս Ամերիկոյ. ի Տփխիս սկիզբն բոլորական խաւարման եղիցի ի ժամ 1 ր 52 առաւ. իսկ վերջն՝ ի ժամ. 2 ր. 59 առաւ., իսկ ի 4 ժամու եւ ի 6 րոպէի առաւօտու ելանէ Լուսինն ի միջոյ ստուերաց երկրագնդոյս:

Ի Հոկտեմբերի 30 խաւարումն Արեւու, տեսանելի միայն ի հարաւային ծագս Ափրիկէի եւ Նոր Հոլլանդիոյ: Մօտ ի հարաւային բեւեռն խաւարումն եղիցի մանեկաձեւ:

Ի Նոյեմբերի 13 մասնական խաւարումն Լուսնի, տեսանելի յԱմերիկա, յարեւելս Ասիոյ եւ յԱւստրալիա:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՏԵԼԻՔ

ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԱՅՍՐՆ Բարձրագոյն հաճութեամբ ի 12 ն փետրվարի 1862 ամի հաստատեց Սրբազան Սինոդոսի հետեւեալ տնօրէնութիւնը. 1) Կայսերական տան անդամոց ծննդեան եւ անուանակոչութեան տօները, բաց ի Կայսեր եւ Ժառանգի տօներից, կատարելու են մօտաւոր կիրակէից օրերում: 2) Նոյն այս օրերում չէ խափանւում նաև ննջեցելոց թաղման կարգ կատարելը: և 3) Բոլորովին խափանւում է պատերազմական յաղթութեանց օրերու տօնակատարութիւնը, բայց միայն Պօլտավայի յաղթութեան աւուր տօնախմբութիւնը կատարելու է ըստ առաջնոյն մաղթողական երգեցողութեամբ: Կ—Հ—Է—Ն Կ—Լ—Ե—Ն—Ք—Ր 1863 —Ի:

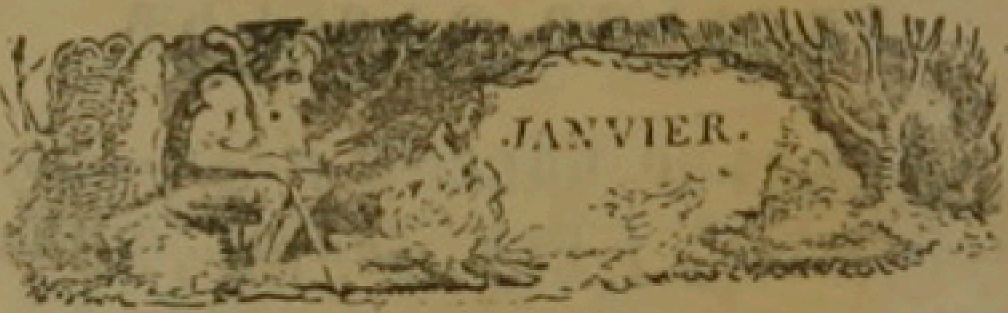

ՅՈՒՆՎԱՐ 31

1 Գշ. ԳՅ. դ. օր պահոց Ծնըն- 23
դեան. ՏԱՐԵՄՈՒՏ, և ԿԱՂԱՆԴ:
Ու. *Տօն Թլփատութեան Տեառն և
Սրբոյն Բարսղի հայրապետին Կեսա-
րիոյ: Ծն. Ն. Կ. Բ. Ալէքսեայ
Ալէքսանդրովնի Եղենէ Պաւ-
լովնի:
☾ Վրջ. Քռ. ժամ. 3 ր 6 վայր:
փոփոխական եւ ցրտաշունչ օդ.
2 Դշ. Գէ. դ. օր. պահոց Ծնն 24
Ու. *Սեղբեստրոսի հայրապետին:
3 Եշ. ԳԶ. ե. օր պահոց. Ծնն 25
Ու. Մաղաքիայ մարգարէին
4 Ուր. ԳԷ. զ. օր. պ. Ծնն: Ու.*Եօթ- 26
նասուն երկու աշակերտաց Քրիստոսի

Օ	ՅՈՒՆՎԱՐ	Լ
5	Ուր. ԻԶ. Ճրագալոյց Ծննդեան և Յայտնութեան Քրիստոսի: Նաւակատիք յիշելոյ: Ս.* Եւ Ճրագալոյց Յայտնութեան:	27
6	✝ Կիր. ԻԷ. ՏՕՆ ԾՆՆԴԵԱՆ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ: Ուտելի է միս ամ ըն անձ- կեր: Ս. *Մկրտութիւն Տեառն, որոյ եւ ասելի է յամբողջն Յայտ- նութեան:	28
7	✝ Բշ. ԻԸ. Բ. օր Ծննդեան. Յե- լելոյ Մեռելոց: Ս. *Յովհաննու Կարապետին: Ծն. Ն. Կ. Մ. ԱՆ- նայ Պաւլովնայի, Կոլոլեւնայի Նիդերլանդիոյ: Յայտ. Արոյ:	29
	☼ ի Ջրհոսն մտանէ:	
	☾ Ծն Լ ժամ 7. ր. 1. երեկ. Ջիւնախառն անձրեւք:	
8	Գշ. ԻԹ. Գ. օր Ծննդեան:	1
9	Դշ. ԺՅ. Դ. օր Ծննդեան:	2
10	Եշ. ԺԿ. Ե. օր Ծննդեան: Ս. Գրիգորի Նիւսացւոյ:	3

Օ	ՅՈՒՆՎԱՐ	Լ
11	Ուրբ. ԴՅ. Գ. օր Ծննդ: Ու. *Թէոդոսէ ձեծէ:	4
12	Շբթ. ԴԺԷ. օր Ծնն: Ու. Պրոկղեայ:	5
13	☩ Կիր. ԱՅ. Ը. օր Ծնն: Տօն Անուանակոչութեան Տեառն:	6
14	Բշ. ԱԺ. Տօն Ծննդեան Սրբոյն Յովհաննու Կարապետին. Ու. *Հարցըն Սինայի և Ռայիթայ վանըբնայն Նահատակ Լուսաւորչէն Վրաց: Տօմ. Արեգ. 30 օր: ☽ Առ. Քռ. ժամ 7. ր 53. երեկ: Ձիւնաբեր աւուրք:	7
15	Գշ. ԲՅ. Սրբոցն Պետրոսի Հայրապետին, Վլասայ եպիսկոպոսին և Արիստոմեայ սարկաւագին: Ու. Պօղոսէ Թեբեացւոյ և Յովհաննու Դբնեցւոյն	8
16	Դշ. ԲԺ. Պահք: Ու. Թօշափումն շղթայից Պետրոսի:	9
17	Եշ. ԳՅ. Սրբոյն Անտոնի	10

Ճգնաւորին: Ո. Անտօնէ անա-
պատականին:

18 Ուր. ԺԷ. Պահք: Ո. Աթանասէ և 11
Կիւրղէ:

19 Շբ. ԺԸ. Սրբոցն Թէոդոսի Թա- 12
գաւորին և մանկանցն Եփե-
սոսի: Ո. Մակարայ Եգիպտացւոյն:

20 ✠ Կիր. ԺԹ. Զկնի Ծնն. Հոգ. 13
Փառք յարութեան ԺԱ. ձայն Ը:
Բարեկենդան Առաջաւորաց:
Ո. Եւթիմեայ ճգնաւորին: Լ---
ձայն դ-ն-յ:

21 Բշ. Ի. Ա. օր պահոց Առաջ 14
Ո. Մաքսիմոսի Խոստովանողին: Լ.
*Տատիանէ նահատակին:

22 Գշ. ԻԱ. Բ. օր պահոց Առաջ. 15
Ո. Տիմոթէոսի առաքելոյն և Անաս-
տասայ:

23 Դշ. ԻԲ. Գ. օր պահոց Առաջ: 16
Ո. Փլեգոնտի:

☉ Լր. Լս. ժամ 1. ր. 24. առաւ:

24 Ձիւն եւ սառն։
Եշ. ԺԷ. Դ. օր պահոց Առաջ։ 17
Ո. [illegible]։
25
Ուր. ԺԸ. Ե. օր պահոց Առաջ։ 18
Յիշատակ Յովնանու մարգարէին։
Ո. [illegible]։
26
Շբ. ԺԹ. Սրբոյն՝ Սարգսի զօրավարին և որդւոյ նորա Մարտիրոսին և չորեքտասան զինուորացն։ [illegible] (Տ[illegible])։ 19
Ո. *[illegible]։
27
✠ Կիր. Ի. Բ. կիրակի Ծնն։ Հմբ. զՅարութիւն Աստուածորդւոյն [illegible]։ Ո. [illegible]։ 20
28 Բշ. ԻԱ. Սրբոյն Ատոմեանց զօրավարացն։ Ո. [illegible]։ 21
29 Գշ. ԻԲ. Սրբոց Սուքիասանց վկայիցն։ 22

Ս	ՅՈՒՆՎԱՐ	Լ
	Ու. Իգնատիոսի հայրապետին:	
30	Գշ. —ի. Պա՛հք:	23
	Ու. *Հայրապետացն՝ Բարսղի, Գրիգորի և Յ՟հաննու Ոսկեբերանին:	
	☾ Վ. քառ, ժամ 1. ր. 46 երեկ.	
	Պայծ եւ ցուրտ:	
31	Եշ. Բյ. սրբոցն Ոսկեանց:	24
	Ու. Կիւրղի և Նիկիտեայ	

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՏՕՆԻՑ

ՅՈՒՆՎԱՐ

ՏՕՆ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ ·

Յիսուս Քրիստոսը ծնուեցաւ Բէթղեհէմ քաղաքումը Մարիամ Սուրբ կուսից · Որովհետեւ Յովսէփ Աստուածահայրը Բէթղեհէմացի էր և Օգոստոս կայսրն էլ հրամայել էր, որ ամէնքը, որոնք նոցա իշխանութեան տակն էին, գրուին իրանց քաղաքներում, բնակիչների թիւը իմանալու համար, էս պատճառով էլ Յովսէփը տարաւ իրա հետ Մարիամ Սուրբ կուսին Բէթղեհէմ: Բէթղեհէմումը էն ժամանակը շատ մեծ բազմութիւն կար, էնպէս որ Յովսէփը էն գիշեր իրա համար բնակուելու տուն չգտաւ, այլ հարկադրուեցաւ անցկացնել էն գիշերը մէկ այրի մէջ, էնտեղ ծնուեցաւ մեր փրկիչը, մարգարէից գուշակութեանց համեմատ ·

Երբ որ Յիսուս 30 տարեկան դառաւ, գը-

նաց մկրտուելու Յորդանան գետի մէջ․ Նը-
րան մկրտեց Յովհաննէս մկրտիչը։ Երբ որ
Յիսուս դուրս էկաւ Յորդանան գետից, էն
րոպէին բաց էլաւ երկինքը և էն տեղից Հօր
Աստուծոյ ձայնն էկաւ, թէ․ Դա է իմ սիրե-
լի որդին, Դրան լսեցէք․ Յետոյ Հոգին
Սուրբ աղաւնակերպ իջաւ Յիսուսի վրայ․

Մեր Հայոց եկեղեցին էս երկու տօները․
այսինքն՝ Յիսուսի ծնունդը և Մկրտութիւնը
կատարում է Յունվարի վեցին․ Յիսուսի ծը-
նունդը կատարում է Յունվարի վեցին ահա՛
ինչպատճառով․ Եղիսաբեթը յղանում է
հրէից Թշրին կոչեցեալ (հոկտեմբեր) ամսի
ընին․ Եղիսաբեթի յղութիւնից 6 ամիս յե-
տոյ հրեշտակը աւետիք տուաւ Մարիամին․
հոկտեմբերի ընից վեց ամիս հաշուելով
Ապրիլի ութին գալիս է Որդւոյն Աստուծոյ
յղանալը Սուրբ կուսի յարգանդում․ Ապ-
րիլի 7 ից ինն ամիս հաշուելով․ (որովհետև
Յիսուս մնաց Մարիամի յարգանդի մէջ 9
ամիս․ ինչպէս ամենայն մարդկանց ծնուելու

կարգն է.) Յունվարի 6 ին գալիս է Քրիստոսի ծնունդը։ Մկրտութիւնն էլ էն օրն ենք կատարում էն պատճառով, որ Յիսուս, ինչպէս աւետարանի մէջ գրուած է, 30 տարեկան դառած ժամանակը հէնց էն օրը մկրտուեցաւ, որ օրը որ ծնուեցաւ։ Շատ հին ժամանակներում ամենայն քրիստոնեայ ազգերը էս երկու տօները հայոց պէս միասին էին կատարում Յունվարի 6 ին. բայց մէկ քանի քրիստոնեայ ազգեր էս տօների օրերը բաժանեցին. Դեկտեմբերի 25 ին կատարումեն Յիսուսի ծննդեան, իսկ Յունվարի 6 ին Յիսուսի մկրտութեան տօնախմբութիւնը։ Էս բանիս պատճառն էլ էն էր, որ միևնոյն օրում, այսինքն Յունվարի 6 ին չէին կարող ներկայ լինիլ երկու բաւականի միմեանցից հեռու տեղեր և մեծ հանդիսով տօն կատարելու Բէթղեհէմում, որ Յիսուսի ծննդեան տեղն է և Յորդանանում, որ Յիսուսի մկրտութեան տեղն է։

Գ. Տ. Ա.

ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ·

Յիսուսի Անուանակոչութիւն ասելով իմանում ենք էն տօնը. որ Յիսուս ծնուելուց 8 օր յետոյ թլփատուեցաւ Մովսիսի օրէնքների համեմատ և անունը կոչուեցաւ Յիսուս ինչպէս որ ասել էր հրեշտակը Մարիամ Սուրբ կուսին աւետիք տալիս ·

Գ · Տ · Ա ·

ԾՆՈՒՆԴ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԿԱՐԱՊԵՏԻ ·

Յովհաննէս Մկրտիչը ծնուեցաւ Զաքարիայից և Եղիսաբեթից. ծնուելուց ութ օր յետոյ պէտք է թլփատէին նրան. բայց չէին իմանում, թէ անուն ի՞նչ դնեն · էն ժամանակը նրա հայր Զաքարիան համրացած էր էն պատճառով, որ նա չհաւատաց հրեշտակի խօսքին, թէ նրա կնիկը պէտք է յղանայ և որդի բերի · հարցրին Զաքարիային, թէ ի՞նչ անուն դնեն երեխային · Զաքարիան ուզեց մէկ տախտակ և վրէն գրեց. թէ · «Յովհաննէս է դրա անունը ·

էս բառերը գրեց թէ չէ, էն բոլէին բաց էլաւ նրա լեզուն և համարձակ խօսում էր ։

Գ. Տ. Ա.

ՍՈՒՔԻԱՍԱՆՑ ԵՒ ՈՍԿԵԱՆՑ.

Հռովմ քաղաքից ուղարկել էին Հայաստան մեր Սանատրուկ թագաւորի մօտ հինգ հոգի դեսպաններ (էլչիք)։ Էս դեսպաններու գլխաւորի անունն էր Ոսկի, էդ պատճառով բոլորեցունց անունն էլ դրուեցաւ ՈՍԿԵԱՆՔ։ Էս դեսպանները ճանապարհին պատահեցան Թադէոս առաքելին։ Սուրբ Թադէոսը մէկ քանի հրաշքներ ցոյց տուաւ նրանց քարոզեց և ջրով էլ մկրտեց։ Ոսկին քահանայ ձեռնադրեց։ Երբոր Սանատրուկ թագաւորը նահատակեց Թադէոս առաքելին, Ոսկեանք առանձնացան Ծաղկոտ անունով սարը, էնտեղ ճգնում էին. 40 տարուանից յետոյ Ոսկեանք սարից ցած էկան, գնացին Հայոց Արտաշէս կռապաշտ թա-

գաւորին քարոզելու․ Ինտեղ պատահե-
ցան Ոսկեանցը Հայոց Թագուհւոյ ազգական
ները․ Ոսկեանք Թագուն քարոզեցին նը-
րանց և մկրտեցին․ Սրանց գլխաւորի
անունն էր Սուքիաս․ Երբ որ Հայոց Թա-
գաւորը իմացաւ էս բանը, Ոսկեանցը նա-
հատակել տուեց 107 թուին ։ Ոսկեանց տե-
ղը բռնեցին Սուքիասը և նրա ընկերակից-
ները, որոնք միասին կոչուեցան ՍՈՒՔԻԱ-
ՍԱՆՔ․ Վերջը 130 թուին Ալանաց Թագա-
ւորը սրանց էլ նահատակել տուեց․ Իննա-
հատակած տեղը մէկ աղբիւր դուրս էկաւ,
որ ամենայն ցաւ ու հիւանդութիւն ու-
նեցողներին բժշկութիւն էր տալիս․

Ա․ Ե․

28834-60 (3969)

ՊԵՏ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Публ. Библиотека
ՀՍՍՀ - ССР
Ա. Ф. МЯСНИКЯН
ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

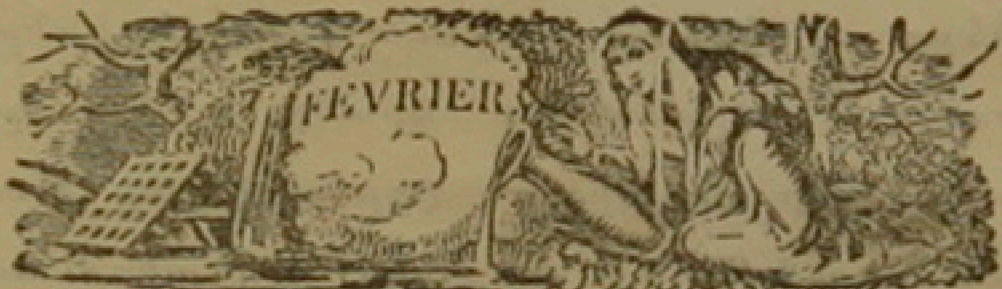

ՓԵՏՐՎԱՐ 28

1 Ուր. Բէ. Պահք: Ռ. Տըէէ-նէ: 25
2 Շբ. Գյ. Սրբոյն Իսահակայ 26
պարթեւի՝ հայրապետին մերոյ:
Ռ. *Տէ-ա-ն-ը-ն-դ-ա-ա-ա-ղ:
3 ✠Կիր. Գ. զկնի Ծնն: Գյ. Հմբ. 27
Անուան և մկր. Յիսուսի: Ռ. Սե-
ֆօնէ և Անն-յէ: Տօն Աստուածա-
կան Նշանաց սրբոյն Աննայի, և
Ան. Ն. Կ. Մ. ԱՆՆԱՅ ՊԱՒ-
ԼՕՎՆԻ, և Ծն. Ն. Կ. Բ.
ՆԻԿՈԼԱՅ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՎՉԻ:
4 Բշ. Դյ. Սրբոյն Մարկոսի ե- 28
պիսկոպոսին, Պիոնի քահա-
նային, Կիւրղի և Բենիամինի՝

առաքելական, և Սրբոյ վը-
կայից Արդիմենի, Ոսկեդա-
նայ և Սայինի:

Ու. Խոնաւութիւն: Ծն. Ն. Կ. Բ.
Վերա Կոստանդնուպօլսի:

5 Բշ. դէ. Սրբոյ Ղեւոնդեանց 29
քահանայից: Ու. Անձրեւոյ կրակէն:

6 Գշ. ոյ. պահք: Ու. Վառելէն: 30

Ծն. Լ. ժամ 6. ր. 6. առաւ.:
Սառնամանիք եւ ցուրտ:

7 Դեշ. դէ Սրբոյ Վարդանանց՝ 1
զօրավարացն մերոց, հաւա-
րեալն և վեց վկայիցն, որք
կատարեցան ի մեծ պատե-
րազմին: Ցերեկոյ Մեռելոց
Ու. Պարզէն: Ցայտ. Մահէկ

Ըր էՇ-ՆԷԼոյ ջերմութեան առեալ յաջ-
ի Ձուկն մտանէ:

8 Ուր. ԲՅ. Պահք: Ու. Թեթեւ
Ուրախէն: 2

9 Շբ. ԲԷ. Կոստանդնուպօլսոյ 3

սուրբ ժողովոյն հարիւր յի-
սուն հայրապետացն:
Ռ. Նէկէֆօրոս:
10 ✠Կիր. ԺԷ. Բուն բարեկենդան: 4
Ռ. Լու Բուն Բոլէէկէնդոն:
Լ Ղողոլոժդուէ Թոհոնոյէն:
11 Բշ. ԺԸ. առաջին օր մեծ պա- 5
հոց: Ռ. Վլոսէոսէ Եպէոկոպոսէն:
12 Գշ. ԺԹ. Բ. օր մեծ պահոց: 6
Ռ. Մէլէտոսէ Անտէոքէոսէ
13 Դշ. Ի. Գ. օր մեծ պահոց. Ըն- 7
կլզրնալուհայից: Ռ. Մոր-
տէոնոսէ: Օ: Էշոնէրոյ Ջէրմոսբէոն
ոբոսո է Ջոսրս:
☾ Առ. Քռ. ժամ Ց. Բ 3Կ. երեկ:
Մեղմ օդք:
14 ✠Եշ. ԻԱ. Դ. օր մեծ պահոց: 8
Քառասնօրեայ գալուստ Քրիս-
տոսի ի տաճարն. Տօն Տեառն,
որ ասի Տեառնընդառաջ: Տ.Ռու.
Մէհէլոն(30 օր)Ռ. Օէոնտէոէ:

Օ | ՓԵՏՐՎԱՐ | Լ

15 Ուր. գյ. ե. օր մեծ պահոց: 9
Ռ. Ոնեսիմոսի
16 Շբ. գւ. զ. օր մեծ պահոց: Եւ 10
Սրբոյն Թէոդորոսի զօրավա-
րին: Եւս Ռ:
17 ☩ Կիր. Բ. Բառաւանորդաց պա- 11
հոց: ԴՅ Ռ. Թէոդորոսի Տիրոնեայ
18 Բշ. դւ. ը. օր մեծի պահոց: 12
19 Գշ. ոյ. թ. օր մեծի պահոց 13
Ռ. *Արքիպպոսի: Բազմելն ի
գահ Ն. Կ. Մ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻ
ՆԻԿՈԼԱՅԵՎԻՉԻ:
20 Դշ. ու. ժ. օր մեծի պահոց 14
Օր եկեղեցւոյ ...
Ռ. Լեւոնի պապին:
21 Եշ. բյ. ժա. օր մեծի պահոց: 15
Ռ. Տիմոթէոսի:
☾ Վ. Լ. փռ. ժամ 5. ը 45. երեկ:
Անձրեւք եւ ցուրտ
22 Ուր. բւ. ժբ. օր մեծի պահոց: 16
Ռ. Գիւտ Նշխարաց Եւգենեայ:

23 Շբ. ՂՅ. ԺԳ. օր մեծի պահոց: 17
Սրբոյն Կիւրղի Երուսաղեմայ
հայրապետին և միւս Կիւրղի
Աղեքսանդրացւոյն և մօրն նորա
Աննայի: Ռ. Պօղիկարպոսին:

24 ✝ Կիր. Գ. Բարեկենդան պա- 18
հոց: Ղե. Անդրէին:
Ռ. *Գիւտ գլխոյ Յովհաննու

25 Բշ. ՂԶ. ԺԵ. օր մեծի պահոց: 19
Ռ. Տարասիոսի Եպիսկոպոսին Մելիտինէ[?]:
Պ[illegible], որ [illegible]
[illegible]:

26 Գշ. ՂԷ. ԺԶ. օր մեծի պահոց: 20
Ռ. *Պորփիւրի Եպիսկոպոսին: Ծն.
Ն. Կ. Բ. Ալէքսանդր Ալէք-
սանդրովիչի:

27 Դշ. ՂԸ. ԺԷ. օր մեծի պահոց: 21
Ռ. Պրոկոպիոսի Եպիսկոպոսին

28 Եշ. ՂԹ. ԺԸ. օր մեծի պահոց: 22
Ռ. Մարկիանոսի[?]:
☾ Լուս. վերջ. քառ. ժամ 8 և 16 վայրկ.:
Ցրտաշունչ [illegible]:

ՓԵՏՐՎԱՐ

ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՐԹԵՒԻ·

Սահակ Պարթև հայրապետը Լուսաւորչի սերունդ լինելով Պարթևաց ազգից և մեծին Ներսէսի որդի. Սա առաջ քահանայ էր և ճգնաւորական կեանք էր վարում, բայց իրա կաթողիկոսութեան ժամանակը երկրորդ Լուսաւորիչ դառաւ հայոց համար. Սա իր Մեսրոպի օգնութեամբ թարգմանեց Աստուածաշունչ գիրքը. Նմանապէս ելի շատ հոգևոր գրեանք. բարեկարգեց ժամասացութիւնը և զարգարեց եկեղեցիքը. Վերջը 441 թուին վախճանեցաւ, և թաղուեցաւ Աշտիշատ, ուր տեղ որ հայքը շուտով մէկ եկեղեցի շինեցին.

Ա. Ե.

ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ ԵՒ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ·

Մեր Արշակունեաց թագաւորութեան վերջանալուց յետոյ, Հայաստանը ընկաւ

Պարսից (Ղզլբաշների) ձեռքը։ Պարսից Հազկերտ Թագաւորը կամենումէր, որ բոլոր իրա հպատակ ազգերը արեգակ պաշտեն։ Նա մտքով հայոց գլխաւոր նախարարներին և իշխաններին կանչեց իրա մօտ ու պահանջեց, որ քրիստոնէութիւնը ուրանան և արեգակին երկրպագութիւն տան։ Հայոց իշխանները էդ բանին ընդդիմացան, էստուր էլ նրանցից մէկ քանիսը նահատակուեցան, միւսները մութը բերդերի մէջ դրուեցան։ Հայ իշխանները տեսնելով եկեղեցին վտանգի մէջ, երեսանց համաձայնեցան կատարել Հազկերտի հրամանը։ Թագաւորն էլ պատուով յետ ուղարկեց նրանց Հայաստան, որ բոլոր հայոց ազգը կռապաշտ լինեն։ Երբ որ հայք իմացան, թէ գալիս են պարսիկները, սուրբ Ղևոնդի և նրա ընկերակից քահանաների առաջնորդութեամբ վրա վազեցան նրանց վրայ, շատ քուրմեր (կռապաշտների քահանայք) կոտորեցին և բոլորովին դուրս

արին նրանց Հայաստանից. Հայ Նախարարները երբ ոտը Հայաստան դրին, միացան իրանց ազգի հետ և ընդդէմ կացան կռապաշտներին. Պարսիկները անդադար գալիս էին Հայոց աշխարհը կռիւ անելու, և աւելի զօրեղացան նրանք էն ժամանակը, երբ գնաց նրանց կողմը մէկ Մամիկոնեան Վասակ անունով իշխանը, որ բոլորովին ուրացաւ իրա հաւատը և ազգը. Վասակը Պարսից զօրապետ դառաւ և Հայոց ազգին շատ նեղութիւններ տուեց. Հայոց զօրքի գլխաւոր դառաւ Վարդան Մամիկոնեան քաջ իշխանը, ու 66 հազար զօրք ժողովելով պատրաստուեց, որ կամ մեռնի, նահատակուի իրա ազգի ու հաւատի համար, կամ յաղթէ Պարսից. Հոգեգալստեան շաբաթ գիշերը Հայոց զօրքը հաղորդուեցան և պատրաստութիւն տեսան միւս օրուան համար. Միւս օրը մեծ և սաստիկ պատերազմ բաց էլաւ Հայոց ու Պարսից մէջ Տղմուտ գետի ափու-

մը․ Վարդան զօրավարը շատ քաջութիւններ ցոյց տուեց, բայց պատերազմի ժամանակը սպանուեցաւ, Նրա հետ միաոին մեռան էն պատերազմի մէջ 1036 հոգիք, որոնք միասին կոչուեցան ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ․ Էս պատերազմից յետոյ էլի երկար ժամանակ Հայքը նեղութիւն կրեցին Պարսիկներից․ վերջը Ղեւոնդ երէցն էլ և նրա ընկերակից սուրբ քահանայքը — ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՔ նահատակուեցան Պարսիկներից, Հայքը միշտ արիութեամբ էին տանումէս նեղութիւնները և հաստատ մնում իրանց սուրբ կրօնին և հաւատարիմ իրանց ազգին․ Մեր Եղիշէ անունով սուրբ վարդապետը ականատես էլաւ էս պատերազմին և սրտաշարժ ոճով աւանդեց մեզ նըրա պատմութիւնը, ինչպէս Վարդանանց, նմանապէս Ղեւոնդեանց տօնում է մեր եկեղեցին, ինչպէս հաւատի ու ազգի համար սուրբ նահատակների․

Ա․ Ե․

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎՈՅՆ·

Կոստանդնուպոլսոյ Սուրբ ժողովը եղաւ 431 թուին մեծ Թէոդոս կայսեր թագաւորութեան ժամանակը, ընտեղ ժողովեցան 150 հայրապետներ Մակեդոնեանց, Եւնոմեանց և Ապողինարեանց մոլորութիւնները հերքելու համար, որոնք որ ուրանումէին Հոգւոյն Սրբոյ Աստուածութիւնը, Հայոց կողմէն Կոստանդնուպոլսոյ սուրբ ժողովումը գտնուեցաւ մեր սուրբ հայրապետ մեծն Ներսէս ·

Գ · Տ · Ա ·

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋ·

Երբ որ Յիսուս դառաւ 40 օրուան, Նրա ծնողքը տարան նրան Երուսաղէմայ տաճարը, Աստծուն ընծայելու Մովսիսի օրէնքների համեմատ, էն ժամանակը Երուսաղէմի մէջ կար մէկ Սիմէօն անունով ծերունի (ծեր մարդ), որ շատ արդար մարդ էր · Նա Աստծուց հրաման ունէր, որ չպէտք է մեռ-

ներ, մինչև որ տեսնէր փրկչին. Երբ որ Յիսուսի ծնողները մօտ կացան Երուսաղէմի տաճարին, արդէն գիշեր էր. յանկարծ տաճարի դռները իրանց իրանց բաց էլան մեծ ձայնիր հանելով. էն րոպէին իմացաւ Սիմէօն ծերունին Հոգւոյն Սրբոյ զօրութիւնով, թէ փրկիչը գալիս է. Սա առաջ գնաց տաճարի դռներում, առաւ երեխին իրա գիրկը և Աստծուն շնորհակալութիւն անելով, ասեց. «Տէ՛ր հիմի արձակէ՛ քո ծառային ի խաղաղութիւն, որովհետև իմ աչքերը տեսան փրկութիւնը, որ պատրաստել ես ամենայն ժողովըրդի համար»: Ծերունին տուեց երեխէն իրա մօրը և իսկոյն վախճանեցաւ. Տաճարի դռների բաց ըլելու ձայնի վրայ քաղաքի բնակիչները ճրագները ձեռներին դուրս թափեցան, իմանալու թէ էս ի՞նչ բան է. էս պատճառով Հայոց մէջ սովորութիւն է մոել էս տօնը կատարելիս եկեղեցւոյ պարսպի մէջ կրակ վառելը.

Գ. Տ. Ա.

ՄԱՐՏ 31

1 Ուր. ԲՅ. ԺԹ. օր մեծի պահոց։ 23
Ռ. Ն–ք–ի–ե–ա–յ։
2 Շբ. ԲԷ. Ի. օր մեծի պահոց։ Սր- 24
բոյն Յովհաննու Երուսաղէմայ
հայրապետին, և Սրբոց հայրա-
պետացն մերոց Յովհաննու Օձ-
նեցւոյն, Յովհաննու որոտնեց-
ւոյն և Գրիգորի տաթևացւոյն։
Ռ. Թ–ե–ո–փ–ո–ր–ա–յ։
3 ✠Կիր. Դ. Քառասնորդաց պա- 25
հոց։ ԳՅ. Տ–ն–տ–ե–ս–ի–ն։
Ռ. Ն–ո–ր–ո–գ–ե–ա–է։

4 Բշ. ՀԷ. ԽԲ. օր մեծի պահոց: 26

Ս. Գերասիմոսի:

Վերջ ցրտոյն պառաւանց:

5 Գշ. ՀԸ. ԽԳ. օր մեծի պահոց: 27

6 Դշ. ՀԹ. ԽԴ. օր մեծի պահոց: 28

Ս. Աթենոգենեայ և քառասուն երկո-
տասանեցն: Միջինք:

7 Եշ. Ձ. ԽԵ. օր մեծի պահոց: 29

Ս. Վաղենտեայ և Եղիշէի:

☾ Ծն Զատկական լուսնի. ժամ 5 ր 37 երեկ:

Խառնակ օդք:

8 Ուր. ՁԱ. ԽԶ. օր մեծի պահոց: 1

Ս. Դոմետեայ:

9 Շբ. ՁԲ. ԽԷ. օր մեծի պահոց: 2

սրբոց Քառասնից մանկանցն, որք ի Սեբաստիա կատարեցան

Ս. Քառասուն մանկանց: Յայսմ. Արեգ (30 օր):

Գարնանամուտ և հաւասարակած և լինի տիւ և գիշեր հաւասար:

Օ	ՄԱՐՏ	Լ
	☼ ի խոյն մտանէ. ժամ 5. ր 21. առ:	
10	✠Կիր. Ե. Քառասնորդաց պա- հոց: Բէլ. Գաբրիէլէն: Ռ. Կոդրատայ:	3
11	Բշ. ՔԶ. ԻԹ. օր մեծի պահոց: Ռ. Սոփրոնեայ:	4
12	Գշ. ՔԷ. Լ. օր մեծի պահոց: Ռ. Թէոփանեայ:	5
13	Դշ. ՔԸ. ԼԱ. օր մեծի պահոց: Ռ. Նիկեփորայ: Լտ. Աւետեան:	6
14	Եշ. ՔԹ. ԼԲ. օր մեծի պահոց: Ռ. Հօրմերոյ պատկերէն Թէոդորո- սիոյ եւ Բենեդիկտեան:	7
15	Ուր. Ճ. ԼԳ. օր մեծի պահոց: Ռ. Ագապիոսի եւ Դիոնեսիոսի: ☽ Առ. Քռ. ժամ 1 ր 57 առաւ: Մրրիկք եւ անձրեւք:	8
16	✠Շբ. ՃԱ. ԼԴ. օր մեծի պահոց: Սրբոյ հօրն մերոյ Գրիգորի Լու- սաւորչին մուտն ի վիրապն: Ռ. Սաբինէ: Տճ. Արէֆ:	9

17 ✠Կիր. Բ. Զ. Քառասնորդաց պահոց: [illegible]: 10

Ս. [illegible]: Լ. [illegible]:

18 Բշ. Բկ. ԺԱ. օր մեծ պահոց 11

Ս. Կիւրեղի և Անանիայ:

19 Գշ. Գկ. ԺԲ. օր մեծի պահոց 12

Ս. [illegible] և [illegible]:

20 Դշ. Դկ. ԺԳ. օր մեծի պահոց 13

Ս. [illegible] և [illegible]:

21 Եշ. Ե. ԺԴ. օր մեծի պահոց 14

Ս. [illegible] և [illegible]:

22 Ուր. Զկ. ԺԵ. օր մեծի պահոց 15

Ս. [illegible] և [illegible]:

23 Շբ. Զ. Յիշատակ յարութեան Ղազարու: 16

Ս. Նիկոնի և [illegible]:

☉ Արեգ. Լ. ժամ. 7. ր 8. առաւ.:

[illegible]:

24 ✠Կիր. [illegible]. Ծաղկազարդ. և 17

Ս. Լ. [illegible]:

Ն ՄԱՐՏ Հ

25 Աւագ երկուշաբթի. ԲՅ. Արար- 18
չագործութեան: Ռ. Աւետումն:

26 Աւագ եր՛քշաբթի. ԲԿ: Յիշատակ 19
տասն կուսանաց:
Ռ. Գաբրիէլի հրեշտակապետի:

27 Աւագ չոր՛քշաբթի, ԳՅ: Մաղ- 20
ման և մատնութեան Տեառն մերոյ:
Ռ. Մարգ նայ:

28 ✠ Աւագ հինգշաբթի. ԳԿ: Ընթ- 21
րիք և Յիշատակ Ոտնալուային:
Տօն Ամենասուրբ Հաղորդու
թեան: Ռ. Կիւրեղի:

29 Աւագ ուրբաթ. ԴՅ Յիշատակ 22
չարչարանաց, խաչելութեան
և թաղման Տ՛եառն մերոյ
Ռ. Մարկոսի Եփեսացւոյ:

30 Աւագ շաբաթ. ԴԿ. Ճրագալոյց 23
Զատկի: Նաւակատիք յերեկոյեն:
Ռ. Յովհաննու Զուեմաքէ:

☾ Վ. Լ. Քռ. ժամ. 4. և 22. վայր.:
Հով եւ գեղեցիկ օդք:

31 Կիր. Ա. ոչ. ԶԱՏԻԿ. Յարու- 24
թիւն Քրիստոսի. Եւ Բ. եւ Լ.
Ուտէք է մեզ մեզ պահպանութե-
եան Բ. մինչ պոր կերակուր: Ցերե-
կոյեն առնել Նորաշէն ասորք Աս-
տուածածնայ եկեղեցւոյն Հայոց Թէֆ-
լիզոյ:

ՄԱՐՏ

ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ.

Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչը Արշակունեաց թագաւորների ցեղից էր. որդի Անակի, որը որ սպանել էր Հայոց Խոսրով թագաւորին. Լուսաւորչի մայրը յղացաւ Թադէոս առաքելոյ վանքումը և 257 թուին ծնեց Վաղարշապատում (էջմիածնայ մօտ) մեր Գրիգոր Լուսաւորչին. Խոսրով թագաւորի սպանելու պատճառով Հայերը կոտորեցին Անակի ընտանիքը, Գրիգորն էլ էն ժամանակը անպատճառ կսպանուէր իրա եղբայների պէս. բայց Նրա ծծմէր Սոփիան տարաւ Նրան Կեսարիայ. էնտեղ Գրիգորին մկրտեցին և Յոյն ու Ասորի գրով ուսումներ առնում և սնանում առաքինութիւնով. Երբ որ Գրիգորը 12 տարեկան դառաւ Դաւիթ անունով մէկ մարդ իրա աղջիկ Մարիամի հետ պսակեց Նրան. Գրիգորը ունեցաւ Վրթանէս և Արիստա-

կէս որդիքը· Գրիգորին շատ տանջումէր իրա խղճմտանքը, էնդուր համար, որ իմացել էր, թէ իրա հայր Անակը սպանել է Խոսրովին. վասն որոյ կամենալով իրա ծառայութեամբը ծածկել հօր արածը, գնաց Խոսրով թագաւորի որդու՝ Տրդատի մօտ ծառայելու, առանց իմաց անելու իրա ով ըլիլը. Երբ որ Տրդատ ը հաստատուեց Հայոց թագաւոր և Յունաց կողմերից Հայաստան էր գալիս, ճանապարհին մէկ տեղ կուռքերին երկրպագութիւն տուեց: Գրիգորին էլ հրամայեց, որ նա էլ երկրպագութիւն տայ. Բայց նա համարձակ յայտնեց թագաւորին իրա քրիստոնեայ ըլնիլը և չկատարեց հրամանը. Տրդատը նրան սարսափելի տանջանքներ տուեց, բայց նա երկնային զօրութիւնով կարողացաւ դիմանալ ամենայն նեղութիւններին և հաստատ մնաց քրիստոնէութեան մէջ. Յետոյ երբ որ թագաւորը իմացաւ, թէ Գրիգորը Անակի որդին է, գցել տուեց նրան մէկ

խոր վիրապի (խոր փոսի) մէջ. Գրիգորը կենդանի մնաց խոր վիրապումը, 15 տարի մինչ գիշեր ցերեկ աղօթքներ անելով, մէկ կին երազումը հրաման առնելով, ամէն օր մէկ մէկ նկանակ (հաց) գցումէր վիրապը. Տրդատը հիւանդ էր և նրա քոյրը մէկ քանի անգամ երազ տեսաւ, թէ Գըրիգորին հանեցէ՛ք խոր վիրապից և նա կբժշկէ հիւանդին. Առաջ չէին հաւատում էս երազին և իսկի չէին կարծում, թէ Գըրիգորը ողջ կլինի. Բայց երբ որ երրորդ անգամ Տրդատի քոյրը պատմեց իր երազը, էն ժամանակը մարդիկ ուղարկեցին խոր վիրապից Գրիգորին հանելու. Ձայն տուին, Գրիգորն էլ ձայն տուեց և շուտով հանեցին նրան. Գրիգորը հինգ օր նրանց անսուաղ (ծոմ) պահել տալուց և 60 օր քարոզելուց յետոյ բժշկեց թագաւորի հիւանդութիւնը. յետոյ գնաց կեսարիայ, ընտեղ Եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ, էլի յետ դառաւ Տրդատի մօտ, մկրտեց նրան

ու բոլոր Հայոց ազգը 302 թուին: Հայաստանի ամենայն գաւառներում նա շինեց շատ եկեղեցիք և վանքեր, քանդեց կըռքատները և բոլորովին ջնջեց Հայաստանի մէջ կռապաշտութիւնը, Գրիգորը կոչուեցաւ Գրիգոր Լուսաւորիչ, որովհետև նա բոլոր Հայոց ազգը լուսաւորեց Քրիստոնէական սուրբ հաւատով, կաթուղիկոսութիւն արեց Հայոց Եկեղեցւոյն 30 տարի, վերջը իւր որդուն՝ Արիստակէսին կարգեց իւր տեղ կաթուղիկոս և ինքը գնաց Սեպուհ սարի վրայ, էնտեղ ճգնում էր, Գրիգոր Լուսաւորիչը վախճանուեցաւ, բայց չէին իմանում թէ ո՞ր տեղ է նրա մարմինը, որ և 50 տարուանից յետոյ գտան տեսիլքով, մասը մասը բաժանեցին և ցրըուեցին բոլոր Հայոց վանքերում.

Մեր Հայոց եկեղեցին տարին երեք տօն է կատարում Գրիգոր Լուսաւորչի համար, Ա. Նրա խոր վիրապ մտնիլը, Բ. Նրա խոր վիրապից դուրս գալը և Հայաստան լուսաւորելը և Գ. Նրա մարմնի գտնելը.

Ա. Ե.

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ·

Յիսուս Բեթանիայից ուղարկեց իրա երկու աշակերտներին մօտիկ գիւղը, որ էն տեղից բերեն նրանք մէկ էշ և մէկ աւանակ. Իշի վրայ ծածկեցին շորեր և վրէն նստեցրին Յիսուսին. ճանապարհին գնում էին Յիսուսի հետ շատ ժողովուրդներ, որոնք փռում էին իրանց շորերը գետնի վրայ. մէկ քանիսն էլ կտրտել էին արմաւենւոյ և ձիթենւոյ ճիւղեր և ձեռին բռնած գնում էին Յիսուսի առաջից աղաղակելով. «Ովսաննա, օրհնութիւն որդւոյն Դաւթի, օրհնեալ որ գայ յանուն Տեառն, օրհնութիւն ի բարձունս». Փարիսեցիքը խնդրեցին Յիսուսին, որ ժողովրդին սուս կացնի: Բայց Յիսուս ասեց նրանց. «Եթէ դրանք լռեն, էն ժամանակը քարերը կաղաղակեն դրանց փոխանակ»: մեծ փառքով և պատուով մ...աւ Յիսուսը Երուսաղէմ: Էս տօնը կոչուում էլ /

«Գալուստ Յիսուսի յԵրուսաղէմ»: Ծաղկազարդ էլ կոչւում է էնդոր համար, որ ծառերի ճիւղերով 'ին զարդարել մարդիկը բոլոր ճանապարհը, որի վրայ անց էր կենում Յիսուսը: Գ. Տ. Ա.

ԱՒԱԳ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ.

Բաղարջակերաց տօնի առաջի օրը Յիսուս ուղարկեց Պետրոս և Յովհաննէս իրա աշակերտներին ձիթենեաց սարից Երուսաղէմ, որ գնան և պատրաստեն պասեքը: Հարցրին Յիսուսին, թէ որտեղ պատրաստենք զատիկը: Յիսուս ասեց. «գնացէ՛ք քաղաքը, ձեզ կպատահի էնտեղ մէկ մարդ ջրով կուժը ուսին, դուք գնացէ՛ք նրա ետևից, որ տուն որ նա մտնի, էնտեղի տանուտիրոջը ասէք, նա կտայ ձեզ մէկ վերնատուն»: Աշակերտները խնդութեամբ կատարեցին Յիսուսի հրամանը, գտան վերնատունը և պատրաստեցին ընթրիքը (իրիկ-

նաճաշը)։ Յիսուս գնաց իր աշակերտնե-րով վերնատուն և բազմեցան ամէնքը սե-ղանի վրայ։ Վեր առաւ Քրիստոս հացը, օրհնեց, կտրեց, տուեց աշակերտներին և ասեց. «առէք, կերէք, այս է մարմին իմ»։ Յետոյ վեր առաւ բաժակը, տուեց աշա-կերտներին և ասեց. «արբէք ի դմանէ, ա-մենեքեան։ Զի այդ է արիւն իմ նորոյ ուխ-տի, որ ի վերայ բազմաց հեղանի ի թո-ղութիւն մեղաց»։ Էս տեղ հաստատեց և աւանդեց Յիսուս սուրբ հաղորդութեան խորհուրդը։

Ընթրիքից յետոյ Յիսուս վեր կացաւ սեղանից, մէկ զենջակ կապեց իր մէջքին, յետոյ ջուր ածեց ամանի մէջ, լուանում էր աշակերտների ոտները և զենջակով սրբում։ Երբ որ ամէնքի ոտները լուաց, բազմեցաւ իր տեղը և ասեց. «գիտէ՞ք ինչ արի ձեզ. ես, ձեր Տէրը և վարդապե-տը լուացի ձեր ոտները, դուք էլ պէտք է լուանաք մէկմէկու ոտները։ Մէկ օրինակ

ցոյց տուի ձեզ, որ դուք էլ անէք:

Ընթրիքի վրայ նստած ժամանակը ասեց, Յիսուս «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, որ ձեզանից մէկը, պէտք մատնէ ինձ»: Աշակերտները շատ տրտմեցան և չէին իմանում թէ արդեօք ով պէտք է լինի մատնիչը: Յիսուս ասեց իմ մատնիչը ձեզնից մէկն է, որ ինձ հետ միասին ձեռքը տարաւ սկաւառակի (ամանի) մէջ: Մատնիչըն էր Յուդայ Իսկարիովտացին, որ շուտով դուրս գնաց իրա սկսած չար գործը գլուխ բերելու: Յիսուս իրա 11 աշակերտներով գնաց Ձիթենեաց սարը և էնտեղ աղօթք էր անում: Էն ժամանակը եկաւ Յուդան մեծ բազմութիւնով, սրերով և ուրիշ զէնքերով: Յուդան համբուրեց Յիսուսի ձեռքը և էնդուրով իմաց արեց իրա մարդկերանցը, թէ որն է Քրիստոսը: Յիսուսին տարան Կայիափա քահանայապետին մօտ: Էն գիշերը Յիսուսին շատ չարչարեցին հայհոյում էին, ծեծում էին ծաղր էին ա-

նում և ամենայն կերպ տանջանքներ տը-ուեին նրան ։ Գ · Տ · Ա ·

ԱՒԱԳ ՈՒՐԲԱԹ·

Ուրբաթ առաւօտը քահանայապետնե-րը, դպիրները և ժողովուրդները տարան Յիսուսին իրանց ատեանը։ Էնտեղ հարց-նում էին Յիսուսին թէ դու ո՞վ ես։ Յի-սուս ասեց. եթէ ասում եմ էլ, չէք հաւա-տում դուք։ Սրանից յետոյ Որդի մարդոյ կնստի Աստուծոյ աջ կողմը։ Ժողովուրդը որ լսեց էս խօսքը կատաղեցաւ. էլ ի՞նչ հարկաւոր է ասում էին մեզ վկայ, մենք ինքներս լսեցինք հիմա դրա ասածները։ Վեր կալան յետոյ Յիսուսին տարան Պի-ղատոսի մօտ։ Պիղատոսը քննեց, հարցու-փորձ արեց, բայց ոչինչ չարութիւն չգը-տաւ Յիսուսի արած գործքերի մէջ։ Երբ որ Պիղատոս իմացաւ թէ Յիսուս Հերով-դէսի աշխարհիցն է, ուղարկեց նրան Հե-րովդէսի մօտ։ Հերովդէսը շատ բաներ էր

հարցնում Յիսուսին, բայց Նա պատասխան չէր տալիս: Վերջը Հերովդէսը սպիտակ շորեր հագցրուց Յիսուսին և ուղարկեց Պիղատոսի մօտ: Էն ժամանակը Հրէայք ունէին բռնած բերդումը մէկ չարագործ մարդ անունը Բարաբբայ. և էնպիսի սովորութիւն էլ կար նրանց մէջ. որ Զատկի տօնին պէտք է մէկ չարագործ արձակէին բերդիցը: Պիղատոսը աշխատում էր արձակել Յիսուսին, բայց ժողովուրդը աղաղակում էր բարձր ձայնով թէ «Բարաբբային արձակեցէ՛ք և Յիսուսին մեզ տուէ՛ք. որ պէտք է խաչենք»: Շատ վիճելուց յետոյ Պիղատոսը կատարեց ժողովուրդի ցանկութիւնը: Յիսուսին տարան խաչելու: Ճանապարհին գտան մէկ մարդ անունը Սիմէօն Կիւրենացի, Նրան տուին խաչը տանելու համար: Երբ որ հասան էն տեղը, որ կոչւում է Գողգոթայ, խաչեցին Քրիստոսին: Նրա աջ ու ձախ կողմերից էլ խաչեցին երկու չարագործ աւազակներ: Յի

տուսի խաչափայտի վրայ Պիղատոսը կըպ-
ցըրուց մէկ տախտակ, որի վրայ գրած
էր. «Յիսուս Նազովրեցի Թագաւոր Հրէից»
Ամէնքը ծաղր էին անում Յիսուսին. ասելով
«Ուրիշներին ապրեցնում էր, հիմի էլ թող
ապրեցնէ իրան և վէր գայ խաչից»: Վե-
ցերորդ ժամն էր և մինչև 9դ ժամը խա-
ւարեցաւ արեգակը: Յիսուս աղաղակեց
բարձր ձայնով. «Հա՛յր, ի ձեռս քո աւան-
դեմ զհոգի իմ» և աւանդեց հոգին: Էն
ժամանակը եկան զինուորներ, որոնք որ
փշրեցին էն երկու Յիսուսի հետ խաչած
աւազակների ոտները: Յիսուսի ոտներն էլ
պէտք է փշրէին, բայց երբ որ տեսան թէ
մեռած է, թողին էնպէս: Զինուորներից մէ-
կը գեղարդով խոցեց Յիսուսի կողքին, որ
տեղից դուրս եկաւ արիւն և ջուր: Մէկ
արդար մարդ կար անունը Յովսէփ, սա
վէր բերեր Յիսուսի մարմինը և թաղեց
քարից շինած գերեզմանի մէջ: Գերեզ-
մանի քարը մհրել տուեց Պիղատոսը և

գինուորներ կանգնեցրուց Նրա վրայ, որ ոչ ոք չգողանայ Յիսուսի մարմինը:

Խաչը մինչև Քրիստոսի խաչուիլը նըշանակում էր էնպիսի գործիք (եարաղ), որով որ պատժումէին հրէայք մահապարտներին: Բայց երբ որ Յիսուս զոհուեցաւ խաչի վրայ, և բոլոր քրիստոնէից ազատելու համար իրա արիւնը թափեց նորա վրայ, էն ժամանակից սկսուած էն չորս թևաւոր փայտը դառաւ էնպիսի գործիք, որով փրկուեցաւ մարդկային ազգը մեղքից և գերութիւնից: Խաչը դառաւ փըրկութեան նշան և գեղեցիկ պարծանք քըրիստոնէից համար:

Գ. Տ. Ա.

ԶԱՏԻԿ.

Աւագ շաբաթ օրնէլ Յիսուսը թաղուած էր գերեզմանի մէջ մինչև կիրակի օրուան լուսադէմը: Կիրակի առաւօտը լուսադէմին Մարիամ Մագդաղէնացին ի-

րա ընկերներով գնաց Յիսուսի գերեզմանը տեսնելու: Ճանապարհին մտածում էին նրանք թէ. «արդեօք ո՞վ պէտք է շուռ տայ գերեզմանի վրայ դրած քարը»: Էն ժամանակը մեծ շարժումն էլաւ, երկնքի հրեշտակը գլորել էր գերեզմանի խուփը և վրէն նստել էր: Հրեշտակը ասեց կանանցը. «մի՛ վախենաք. գիտեմ, Յիսուսին էք ուզում, էստեղ չէ՛, նա յարութիւն առաւ»: կանայքը տեսան, որ գերեզմանը դատարկ էր, շուտով գնացին և Յիսուսի աշակերտներին պատմեցին, ինչ որ տեսան: Էս հրաշալի տօնը կոչւում է «Յարութիւն Յիսուսի»:

Գ. Տ. Ա.

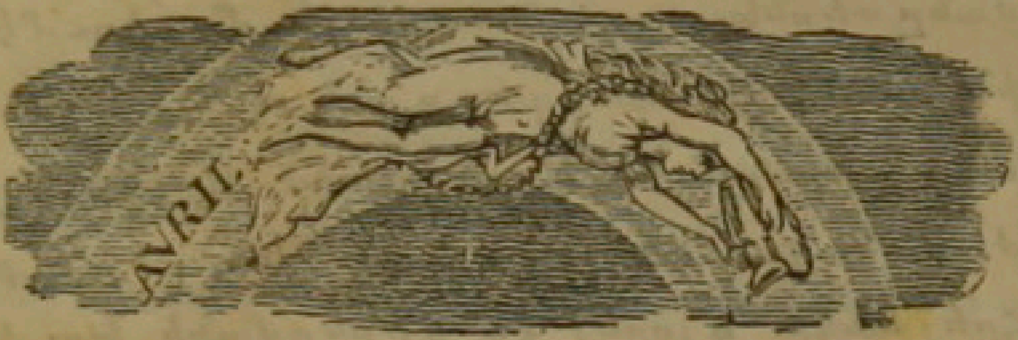

ԱՊՐԻԼ 30

1 ✠ Բշ. ձկ. բ. որ Զատկին. Յիշատակ 25
Մեռելոց: Եւ Ո.: Յերեւելոյն սուրբ
[illegible] նշան երեւեցաւ [illegible]:
2 ✠ Գշ. ճյ. գ. որ Զատկին: Եւ Ո.: 26
3 Դշ. ճլ. դ. որ Զատկին: 27
Ո. Նիկեփորոսայ:
4 Եշ. ձյ. ե. որ Զատկին: 28
Ո. Յուլիանեայ:
5 Ուր. ձկ. զ. որ Զատկին: 29
Ո. Ա[illegible]:
6 Շբ. փյ. է. որ Զատկին. Ս. 30
Յիշատակ գիւտման Յով-
հաննու Մկրտչին:
Ո. [illegible]

Օ	ԱՊՐԻԼ.	Լ
	☾. Ցն Լս. ժամ. 6. ր. 5. առաւ:	
	Գարնանայուսարձ աւուրք:	
7	✠ Կիր. Բ. զկ. յ. օր Զատկին. Նոր կիրակէ. Կրկնազատիկ և Տօն Աւետեաց սրբոյ կուսին Մարիամու: Ս. Գէորգայ և Գառնէէլի: [illegible]	1
8	Բշ. այ. Թ. օր յինանց:	2
	Տ. Ա. Աւետեան:	
	☀ Ի Ցուլն մտանէ:	
9	Գշ. ակ. Ժ. օր յին:	3
10	Դշ. բյ. ժա օր յին: Ն. Կ. Բ. Վկայաբանութիւն Աղէքսանդրոսի:	4
11	Եշ. բկ. ժբ. օր յին:	5
	Ս. Մարկեանեայ:	
12	Ուր. գյ. ժգ. օր յին:	6
	Ս. Վասիլեայ:	
13	Շբ. գկ. ժդ. օր յին:	7

Ու. Աւրտեմեայ:

14 ✝Կիր. Գ. Տյ: Աշխարհամատ-րան կիրակէ: Կամ կանաչ կի--րակէ: Որ—նեք տօնք Գէորգ Մուշ—յ եկեղեցւոյն Հայոց Թէֆլիզու: 8

Ու. *Մարգէնեայ.

Տօմ. Ահեկան (30 օր):

☾ Առ. Քռ. ժամ 7 ր. 7 առաւ:
Հողմային եւ պայծ:

15 Բշ. Դէ ժդ. օր յին: 9

Ու. Արէոպագացւոյ:

16 Գշ Ադ. ժե. օր յին: 10

17 Դշ. Ան. ժզ. օր յին: 11

Ու. *Սէդօնէ: Ադրեայ:

Ծն. Ն. Կ. Մ. Կայսեր ԱԼԵՔ-ՍԱՆԴՐԻ ՆԻԿՕԼԱՅԵՎԻՉԻ:

և Ծ. Ն. Կ. Բ. Մեծ Իշխանի Նիկոլայ Միխայելովիչի:

18 Եշ. Բն. ժթ. օր յին: 12

Ու. Յովհաննու վկային:

19 Ուր. Բն. ի. օր յին: 13

Օ'	ԱՊՐԻԼ	Լ
	Ռ. Յովհաննու Գենեցւոյն:	
20	Շբ. գյ. ժա. օր յին:	14
	Ռ. Թէոդորոսի:	
21	✠ Կիր. Գ. գն. ժբ. օր յին. Կարմիր կիրակէ:	15
	Ռ. Ալեքսանդրոյ: Լ. Գէորգեայ:	
	☺ Լր. Լս. ժամ. 1. ր. 5. երեկ	
	Մրրկային հողմունք:	
22	Բշ. դյ. ժգ. օր յին:	16
	Ռ. Վիտալեայ:	
23	Գշ. . ժդ. օր յին:	17
	Ռ. Սրբոյն Գէորգեայ: Ա՛Ն. Ն Կ. Բ. Ալեքսանդրայ Եօսիփոսին: և Ալեքսանդրայ Պետրոսին	
24	Դշ. ոյ. ժե. օր յին:	18
	Ռ. Եղիսաբէթին:	
25	Եշ. ոն. ժզ. օր յին:	19
	Ռ. Մարկոսի Աւետարանչի:	
26	Ուր. բյ. ժէ. օր յին:	20
	Ռ. Վասիլի:	
27	Շբ. բն. ժը. օր յին:	21

0	ԱՊՐԻԼ	Լ

Ռ. Ս. Ներսէս առաքելանման Ընտրադէ:

28 ✝ Կիր. Ե. Զկ. ԺԲ. օր յին. Տօն Երևման խաչին: Ռ. Յաւաճէ: 22

☾ Վ. Լ. Քռ. ժամ. 10. ր. 15. առաւ:

Փոփոխական աւուրք:

29 Բշ. Զկ. Լ. օր յին: Ծն. Ն. Կ Բ, Մարդկայ Ալէքսանդրացի: 23

30 Գշ. Տկ. Լա. օր յին: 24

Ռ. Յակոբայ առաքելոյն:

ԱՊՐԻԼ

ԳԼԽԱՏՈՒՄՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԿՐՏՉԻ.

Յովհաննէս մկրտիչ'ն Հերովդէս Հրէից իշխանը գցել էր տուել բերդը, էնդուր համար, որ նա ասումէր միշտ նրա երեսին նրա բոլոր չարութիւնները: Թէպէտ Հերովդէսը ուզումէր Յովհաննէս մկրտչի սպանելը, բայց վախենումէր ժողովրդից: Մէկ անգամ Հերովդէսը շատ մեծ ուրախութեան մէջ էր իրա բարեկամների հետ, էնտեղ նրա աղջիկը շատ լաւ խաղաց բազմութեան առաջ: Հերովդէսին շատ դուր եկաւ իրա աղջկայ խաղալը և ասեց նրան. ի՞նչ որ խնդրես, կտամ քեզ: Աղջիկը իրա մօրից խրատուած ըլելով, ասեց թէ ես ուզումեմ Յովհաննէս մկրտչի գլուխը: Հերովդէսը ուղարկեց դահիճ, կտրեցին Յովհաննէսի գլուխը և տուին աղջկան: Յետոյ Յովհաննէս մկրտչի մարմինը թաղեցին նրա աշակերտները:

Գ. Տ. Ա.

ԱՒԵՏԻՔ ՍՐԲՈՅ ԿՈՒՍԻՆ

ՄԱՐԻԱՄՈՒ

Մարիամ սուրբ կոյսը կենում էր Նազարէթ քաղաքի մէջ: Աստուածանից ուղարկուեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակը Նրա մօտ և ասեց սուրբ կուսին. «ուրախ լեր բերկրեալդ, Տէր ընդ քեզ.» և Նա էս խօսքերի վրայ շփոթուեցաւ և ինքն իրան միտք էր անում, թէ ի՞նչ պէտք է լինի էս ողջոյնը: Հրեշտակը ասեց Նրան. «Մի՛ վախենար Մարիամ, որովհետև գտար Աստուածանից շնորհք և ահա՛ կյղանաս և կծնիս որդի, որի անունը կկոչես Յիսուս. Նա կը ըլնի մեծ և որդի բարձրելոյ կկոչուի և կտայ Նրան Տէր Աստուածը Նրա հօր՝ Դաւթի աթոռը, կթագաւորէ Յակոբայ տան վրայ յաւիտեան և Նրա թագաւորութեանը վերջ չի լինի»: Ասաց Մարիամը հրեշտակին. «էդ ինձ ի՞նչպէս կլինի, որովհետև ես մարդ (այր) չեմ գիտում»: Պատասխան տուեց հրեշտակը և ասեց Նրան.

«Հոգին Սուրբը կգայ քու մէջը և բարձրելոյն զօրութիւնը հովանի կլինի քեզ վրայ. որովհետև նա որ քեզանից ծնելու է, սուրբ է և Որդի Աստուծոյ կկոչուի....»: Սուրբ Կոյսը գլուխը խոնարհացրուց և ասեց. «Ա՛հաւասիկ ես Աստուծոյ աղախինն եմ, թո՛ղ ըլնի ինձ քու ասածին պէս»: Չէնց էն րոպէին Որդին Աստուած յղացաւ Սուրբ Կուսի յարգանդի մէջ Հոգւոյն Սրբոյ զօրութիւնով. Գ. Տ. Ա.

ԵՐԵՒՄԱՆ ԽԱՉԻ.

Կիւրեղ Երուսաղէմացին 362 թուին Երուսաղէմի մէջ երկնքումը տեսել է խաչաձև լոյս: Էն լոյսը տեսան բոլոր քրիստոնէայք, որոնք որ Երուսաղէմումն էին, էս տօնը կոչուում է տօն Երևման խաչի. այսինքն խաչի երևիլը երկնքումը:

Գ. Տ. Ա.

MAI.

ՄԱՅԻՍ 31

1 Դշ. դէ. լբ. օր յեն: 25
Ս. Երեմեայ մարգարէին:
2 Եշ. այ. լգ. օր յեն: 26
Ս. Աթանասէ հայրապետէ:
Լ. Համբարձումն:
3 Ուր. աէ. լգ. օր յեն: 27
Ս. Տիմոթէոսէ:
Շբ. ըյ. լե. օր յեն: 28
Ս. Պելագեայ վկայուհւոյ:
5 ✝ Կիր. Զ. բէ. լգ. օր յեն: 29
Ս. Իրինեայ վկայուհւոյ:
◑ Լին Լ" ժամ. 7. ր. 48. երեկ:
Վերջին քառորդ:
6 Բշ. գյ. լէ. օր յեն: 1
Ս. Յոբայ արդարոյն:

Օ	ՄԱՅԻՍ	Լ.
7	Գշ. Հէ. լը. օր յին: Ս. Նշանն Խաչ:	2
8	Դշ. Տճ. լթ. օր յին: Ս. *Յովհաննու Աւետարանչին: Յայսմ. Մարերի (30 օր):	3
9	✝Եշ. Տէ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ: խ. օր յինանց: Վէ-ճառ. Մեծահանդէս տօնէ առաք. Գէորգ եկեղեցւոյն Թիֆլիզի, որ մեր է Տէրն: Եւ Ս. Հայրապետաց: ☉ յԵրկուորեակն մտանէ:	4
10	Ուր. Ա. խա. օր յին. Պահք: Ս. Սիմէոն Ծերունի:	5
11	Շբ. Աէ. խբ. օր յին: Ս. Մակարէ:	6
12	✝Կիր. Լ. Բճ. խգ. օր յին. Երկրորդ Ծաղկազարդ: Ս. Եպիփանու Կիպրացւոյն: Լ. [illegible]	7
13	Բշ. Բէ. խդ. օր յին. Ս. Ալեքսանդրոսի:	8
	☽ Առ. քռ. ժամ. 11. ր. 47. երեկ:	

Օ	ՄԱՅԻՍ	Լ
	Մերթ պարզ եւ մերթ ամպրեւ:	
14	Գշ. ՃԴ. խե. օր յԾն Ռ. Իսիդորոսայ:	9
15	Դշ. ՃԵ. խզ. օր յԾն. պահք Ռ. Պաքոմեայ Մեծի: Տօնն. Մարերէ (30 օր):	10
16	Եշ. ՃԶ. խէ. օր յԾն Ռ. Եփրեմ:	11
17	Ուր. ՃԷ. խը. օր յԾն. պահք:	12
18	Շբ. ՃԸ. խթ. օր յԾն: Ռ. Ալեքսանդրեայ	13
19	✠Կիր. ՃԹ. յիսուներորդ օր ի Զատկէն. ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ. Պենտեկոստէ. Վերջ յէն: Եւս Ռ: Բարեկենդան Եղիական պահոց: Լ. Տօն ամենասուրբ Երրորդութեան:	14
20	Բշ. ՃԺ. ա. օր Հոգ. և պահք: Ռ. *Թաղմանն և Գիւտի Նշխարաց Ալեքսիոսի Մետրապոլիտի Մոսկուայ. ԱՆ. Ն. Կ. Բ. Ալեքսեյ Ալեքսանդրովիչի:	15

Օ	ՄԱՅԻՍ	Լ
21	Դշ. ԲԿ. գ. օր Հոգ. և Պ. Ռ. *Կոստանդիանոսի և Հեղինեայ. ի հետ տօնից սրբոց պատուաւոր Վարդէվրու. ԱՆ. Ն. Կ. Բ. Կոստանդին Նիկօլայեւիչի, Կոստանդին Կոստանդինովիչի և Ելենէ Պաւլովնի. Եւ ԾՆ. Ն. Կ. Բ. Ալէքսանդրայ Պետրովնի ☉ Լր. Լս. ժամ 2. ր. 29 առաւ: Զուարթագին աւուրք:	16
22	Դշ. ԳՅ. գ. օր Հոգ. և Պահք: Ռ. Վասիլիսկոսի	17
23	Եշ. ԳԿ. ե. օր Հոգ. և Պահք: Ռ. Ղեոնտեայ: Լս. Տօն խորհրդոյ Սրբոյ Համբարձման:	18
24	Ուր. ԴՅ. զ. օր Հոգ. և Պահք: Ռ. Սիմոնի	19
25	Շբ. ԴԿ. է. օր Հոգ: Պատիւ: Ռ. *Գիւտ գլխոյ Յովհաննու Մկրտչի:	20
26	ԷԿիր. ՁՅ. Ա. Կիւրակէ Յարութեան. ՀՄԲ. ՁՅ. Ընդ լուսան.	21

յիշատակ Եղիշայի մարգարէին։
Առաջին պաս, Հարսանիք չէ։
Նախատօնակ յերեկոյեն։
Ո. Ֆարենհեյթեան Աստեղոյ։
27 Բշ. ա. Սրբոց կուսանացն Հռ- 22
իփսիմեանց։ Նախատ. յերեկ։
☾ Վ.Ջ. Քառ. ժամ 4. ր. 51 երեկ։
Որոտմամբ անձրեւք։
28 Գշ. Բյ. Սրբոց կուսանացն Գա- 23
յիանեանց։ Ո. Իֆնաթեւե։
29 Դշ. Բէ. Պահք։ Հրչ. ատ. ա. Որ 24
հայիս քաղցրութեամբ։ Ո.
Թէ փորայ Լոռուէն։
30 Եշ. Գյ. Սրբոյն՝ Յովհաննու կա- 25
րապետին և Աթանագինեայ
եպիսկոպոսին։
Ո. Իսահակայ Աբբայէ։
31 Ուր. Գէ. Պահք։ Հրչ. հանգ. Գո- 26
հարանեմք Ո. Եչէնեայ։

ՄԱՅԻՍ

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ ՅԻՍՈՒՍԻ.

Յիսուսի յարութիւնից յետոյ անց կացաւ 40 օր ։ Էն ժամանակը Յիսուսը տարաւ իր աշակերտներին ձիթենեաց սարի վրայ։ Էնտեղ նա օրհնեց իր աշակերտներին և ասեց, որ չհեռանան Երուսաղէմից մինչև հոգւոյն Ս բոյ գալուստը. յետոյ վերացաւ նա դէպ ի երկինքը և ծածկուեցաւ ամպերի մէջ։ Առաքեալները Յիսուսի համբարձման յետոյ յետ դառան Երուսաղէմ և բնակումէին վերնատան մէջ։

Գ. Տ. Ա.

ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ.

Յիսուսի համբարձման 10 օր յետոյ, երբ որ առաքեալները նստած էին վերնատանը, յանկարծ մէկ մեծ քամի վեր կացաւ։ Բոլոր վերնատունը լցուեցաւ էն քամով։ Յետոյ առաքեալների գլխների վրայ բազ-

ջեցան հրեղէն (կրակէ) լեզուներ: Եւ Հոգւոյն Սրբոյ շնորհքն էր, որ խոստացել է Քրիստոս ուղարկել իւր առաքեալներին մխիթարելու համար: Հոգւոյն Սրբոյ զօրութիւնով առաքեալները սկսեցին խօսել զանազան լեզուներով և ամենայն տեղ քարոզումէին քրիստոնէական հաւատը:

Գ. Տ. Ա.

ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆՑ ԵՒ ԳԱՅԻԱՆԵԱՆՑ.

Հռիփսիմեանք և Գայիանեանք սուրբ կուսանք էին: Հռովմայեցւոց Դիոկղետիանոս թագաւորը կամենումէր դրանցից Հռիփսիմէին, որ շատ գեղեցիկն էր, իրա կնիկ շինել, բայց նրանց մայրպետ Գայիանէն վեր առաւ իրա ընկերները, փախաւ էնտեղից և եկաւ Հայաստան: Ամէնքը իմիասին բնակումէին Վաղարշապատ քաղաքի մօտ եղած մէկ հնձանում: Տրդատ

Թագաւորը դեռ ես կռապաշտ էր, սա տեսնելով Հռիփսիմէի գեղեցկութիւնը, կանչեց իրա մօտ և պահանջում էր, որ նա նրա կնիկ դառնայ. բայց Հռիփսիմէն շատ ընդդիմացաւ Թագաւորի հրամանին: Թագաւորը բարկացաւ և ուզեց նրան նահատակել բայց նահատակելուց առաջ կանչեց նրա գլխաւորին՝ Գայիանէ կուսին, որ նա համոզէ Հռիփսիմէին: Գայիանէն ընդ հակառակն խօսեցաւ Հռիփսիմէի հետ էս խօսքերով, «Հռիփսիմէ՛ ահա՛ հասել է էն րոպէն, երբ որ պէտք է քեզ շինես հարս երկնային փեսայի համար. սիրտդ հաստատ պահէ և մի մտիկ տայ էս անցաւոր աշխարհի անցաւոր ու սուտ փառքերին»: Հռիփսիմէի հաւատը աւելի հաստատուեցաւ և չկատարեց Թագաւորի հրամանը. Տրդատը Հռիփսիմէին էլ, Գայիանէին էլ և նրանց բոլոր ընկերներին մէկ օրումը նահատակել տուեց: Գրիգոր Լուսաւորիչը 301 թուին ժողովեց նրանց մարմինները և նրանց վրայ շինեց 3 եկեղեցիք:

Ա. Ե.

ՅՈՒՆԻՍ 30

1 ✠ Շբթ. ՏՆ. Սրբոյն Գրիգորի լու- 27
սաւորչին մերոյ ելն ի վիրապէն:
Ծն. Ն. Կ. Բ. Գիմիտրեայ
Կոստանդինովչի:

2 ✠ Կիր. ՏԼ. Բ: Տօն կաթուղիկէ 28
Եկեղեցւոյն սրբոյ Էջմիածնի,
զոր կարգեաց սուրբն Գրիգոր
Լուսաւորիչն մեր յելանելն ի
վիրապէն: Հօրան՝ էք:

3 Բշ. ՏԶ. Սրբոց Մանկանցն Բեթ- 29
լեհէմի, Ակակիոսի վկային,
Մովկիմայ քահանային և Կոդ-
րատոսի զինուորին: Հրց. ՏԶ.
Ա. յսօր անմեղ.

0 ՅՈՒՆԻՍ Լ

4 Գշ. ՃԹ. Կուսանացն Նունեայ 30
և Մանեայ: Ռ. Մետրոփանէ:
☉ մն. Լ. ժամ. 2 ր 26 առաւ.:
Պայծ եւ ջերմ աւուրք:

5 Դշ. ՃԺ. Պահք: հրշ. ած. Որ հա- 1
մարձակիցս. Ռ. Մ[illegible]: Տ. Մ——
հարթեցին և [illegible] 1280 [illegible].

6 Եշ. ՃԺԱ. Իշխանացն Սահակայ և 2
Յովսեփայ, և վկայիցն Սարգսի
և Բագոսի: հրշ. մար. ած. Զքեզ
արդար. Ռ. Բ[illegible]:

7 Ուրբ. ՃԺԲ. Պահք: հրշ. հան. ՃԹ. Որ 3
թագաւորդ ես. Ռ. Կ[illegible]:
Յ[illegible]. Մ[illegible]: (30 օր):

8 Շբ. ՃԺԳ. Սրբոյն Մեծին Ներսիսի 4
հայրապետին մերոյ և Խաթա
եպիսկոպոսին
Ռ. *Թէոդորոսի զօրավարին, Դ[illegible]
[illegible] [illegible]:

9 ✠ Կիր. Գ. ՃԺԴ. ՀՄԲ. ՃԴ. Փառա- 5
բանակիցս. Բարեկենդան սրբ-

բոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ Ռ. Կէչէլէ:

10 Բշ. դէ. Պահք Սրբոյն Եպի-փանու կիպրացւոյն, Բարսեղայ հայրապետին և երից աշա-կերտաց Նորին 6

Ամառնամուտ և Արևադարձ Խեց-գետնէ: Ցերեկն սկսանի կարճանալ և գիշերն երկարել:

ի Խեցգետինն մտանէ ժ. 1 ր. 53 ա.

11 Գշ. ոյ. Պահք: Սրբոյն Կոս-տանդիանոսի թագաւորին և մօրն Նորա Հեղինեայ: 7

12 Դշ. ոէ. Պահք: Ռ. Ոնուֆրէոսէ: 8

Առ. քառ. ժամ. 1 ր. 31 երեկ:

Մրրիկք են ապա պարզ:

13 Եշ. ԲՅ. Պահք: Սրբոյն Թէո-դորոսի դաղատացւոյն, և Թալիլեայ բժշկին և եօթն կուսանացն, որք յԱնկիւրիա կատարեցան: Ռ. Աքիլինէայ: 9

14 Ուր. Բկ. Պահք: Նախատօնակ | 10
յերեկոյին: Ու. Եղիշէի Մարգարէի:
Տօ. Մուտ ամս (30 օր):

15 ✠Շբ. Գկ. Գիւտ Նշխարաց սրբոյն | 11
Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ:
Ու. Ամբակումայ Մարգարէի:

16 ✠Կիր. Դ: Գկ. Հմբ. Հգ. Յարութեան | 12
Տէրն. Հոռոմնէի: Ու. Տէրենտի:

17 Բշ. Դկ. Սրբոց վկայիցն Անտո- | 13
նինոսի, Թէոփիլոսի, Անիքի-
տոսի և Փոտինոսի: Հրշ. Հայ.
Բկ. Անմխիթարակ. Ու. Մանասէի:
Լռ. Ատենակալ Պոռնիկ և Պ-
ղոսէ:

18 Գշ. Դկ. Սրբոցն Դանիէլի Մար- | 14
գարէին և երից մանկանցն:

19 Դշ. Աէ. Պահք Հրշ. Հայ. Բկ. Եր- | 15
գեն մանկունք. Ու. *Յակոբայ
Տեառն Եղբօր:

☉ Լր. Լս. ժամ 9. 45 ր. առաւ:
Խառնակութիւն օդոց:

20 Եշ. Ա՛. Սրբոց թարգմանչացն մերոց՝ Սահակայ և Մեսրոպայ Ո. Դեմետրէոյ: 16

21 Ուր. Բ՛. Պահք հրշ. հան. Գ՛. Օրհնեմք զքեզ. Ո. Տերենտեայ: 17

22 Շբ. Բէ. Տրդատայ թագաւորին մերոյ և Աշխէն տիկնոջն և Խոսրովիդխտոյ: Ո. Եւսեբեայ: 18

23 ✠Կիր. Ե՛. Գիւտ տփոյ սուրբ Աստուածածնի. Հարանէ: Ո. Տօն. սրբոյ Աստուածածնայ, պատկերին Վլադիմիրայ: 19

24 Բշ. Գէ. Սրբոցն Կալիստրատոսի և քառասուն և ինն վկայիցն և Ղոնկիանոսի քահանային: հրշ. մեծ. Բ՛. Ընդ սուրբս քո. Ո. *Յովհաննու Կարապետին: 20

25 Գշ. Դ՛. Սրբոյն Զաքարիայ մարգարէին: Ո. Փեբրոնեայ 21

26 Դշ. Դէ. Պահք: հրշ. ա՛. ա՛. Բարեբանեալ ես. Ո. Ա- 22

Ծածնէ դուրսերէն Տէրվէ Նաա: Ծն. Ն
Կ. Բ. Ալէքսանդրայ Եօսի-
ֆովնայի:

☾ Վ. Լ. Քռ. Ժամ. 1. ր. 28. առաւ:
Անձրեւային աւուրք

27 Եշ. ա՛յ. Սրբոյն Եղիսէի մարգա- 23
րէին: Ռ. *Յէլտաւայ ջանգըննտա
ու Պօլտավա է 1709 ամ:

28 Ուր. ա՛յ. Պահք: հրշ. հան. զ՛յ. 24
Բանից առաքեալ. Ռ. Կէտրոնէ

29 Շբ. ԲՅ. Սրբոց Երկոտասան ա- 25
ռաքելոցն Քրիստոսի և Սր-
բոյն Պօղոսի երեքտասանե-
րորդ առաքելոյն: Ա՛ն. Ն. Կ. Բ.
Պաւլի Ալէքսանդրովչի

Ռ. *Պետրոսի և Պօղոսի տօնախմբութիւն: 26
30 Կիւր. Զ. Բէ: Հբ. Բէ. Բոյլարու-
թեան: Բարեկենդան Վարդա-
վառի պահոց:
Ռ. Տօնախմբութիւն

ՄԵԾԻՆ ՆԵՐՍԻՍԻ.

Ներսէս մեծը Լուսաւորչայ թոռան թոռնէր: Մեծացաւ ու կեսարիայում և շատ սուրբ-կեանք վարելու համար ըն-տրուեցաւ կաթուղիկոս ամենայն հայոց: Երբ որ Ներսէս մեծը եկաւ Հայաստան, իրա կաթուղիկոսութեան ժամանակը շատ աղքատանոցներ շինեց, մինչև 2 հազար վանքեր շինեց և շատ ուսումնարաններ բաց արաւ, որով շատ պայծառացրուց հայոց աշխարհքը: Յետոյ երբ որ մեր Պապ թա-գաւորին ու յանդիմանումէր նրա չար գործքերի համար. նա էլ մահադեղով ըս-պանեց սուրբ Ներսէս հայրապետին, որ ստացաւ անունս «մեծ» իրա մեծ մեծ և փառաւոր գործքերի համար. Ա. Ե. և

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՍԱՀԱԿԱՑ ԵՒ ՄԵՍՐՈՊԱՑ ՍԱՀԱԿ (տե՛ս վերև)

ՄԵՍՐՈՊԸ երևելի էր, թէ իրա քարո-

գութիւններով և թէ էնդուրով, որ տե-
սիլքով գտաւ Հայոց տառերը, այսինքն
այբուբեն վերջը վրաց և Աղու-
անից տառերն էլ գտաւ ։ Սուրբ Սահակի
հետ թարգմանեց Աստուածաշունչը և ու-
րիշ շատ հոգևոր գրքեր․ ուսումնարաններ
բաց արաւ․ շատ աշակերտներ ժողովեց և
էնպէս լուսաւորեց Հայաստանը ։ Սուրբ
Սահակից յետոյ Մեսրոպն էլ մէկ քանի ա-
միս կաթուղիկոսութիւն արաւ, յետոյ 441
թուին վախճանեցաւ ։ Ա․ Ե․

ՏՐԴԱՏԱՅ․ ԱՇԽԷՆԻ ԵՒ ԽՈՍՐՈՎԻԴԽՏՈՅ․

Տրդատ թագաւորը մեր Խոսրով թագաւորի որդին էր ։ Երբ որ Անակը սպանեց իր հօրը, ինքը փախաւ Հռոմ և էնտեղ զարմանալի քաջութիւններ ցոյց տալով, յետ դառաւ Հայաստան թագաւորութիւն անելու ։ Երբ որ սա Հռիփսիմեանցը նահատակեց, ինքը սաստիկ հիւան-

դացաւ ։ Նրա քոյր Խոսրովիդուխտը մէկ քանի անգամ երազներ տեսաւ և վերջը հանեցին Լուսաւորչին խոր վիրապից, որոյ քարոզութեամբ Տրդատը, իրա բոլոր տունը և ողջ Հայաստանը լուսաւորուեց Քրիստոնէական սուրբ հաւատով ։ Տրդատը, նրա կնիկ Աշխէնը և նրա քոյր Խոսրովիդուխտը շատ օգնեցին Լուսաւորչին Հայաստանում Քրիստոնէութիւնը տարածելու ։ Երբ որ Տրդատը ծերացաւ, գնաց անապատ և ճգնում էր էնտեղ ։

Ա. Ե.

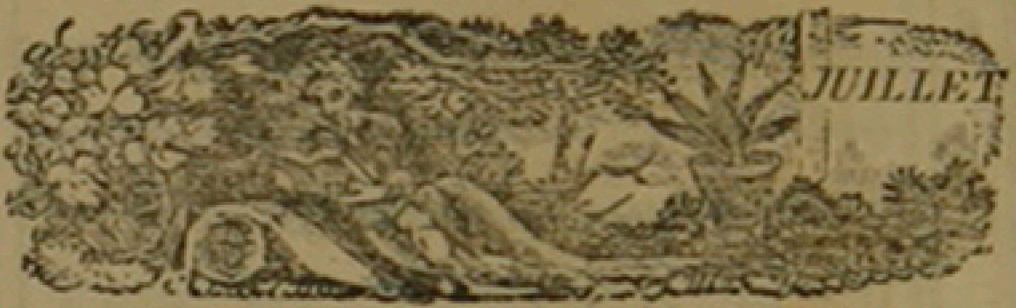

ՅՈՒԼԻՍ 31

1 Բշ. գն. ա. օր պահոց Վար 27
Ո. * Կոզմայի և Դամիանոսի:
2 Գշ. գէ. բ. օր պահոց Վար. 28
Ո. Գօտւոյ տէրոյ սրբոյ Աստուա-
ծածնի:
3 Դշ. գը. գ. օր պահոց Վար: 29
Ո. Յակինթոսի:
4 Եշ. գթ. դ. օր պահոց Վար: 30
Ո. Անդրէէ և Թէոդորոյ:

Ծն. լս. ժամ 1. ր. 53. առաւ:
Պարզ և ջերմ:

5 Ուր. ոն. ե. օր պահոց Վար: 1
Ո. *Աթանասէ Աթոնացւոյն: Ան.
Ն.Կ.Բ. Սերգէյ Ալեքսանդրովիչի

Օ	ՅՈՒԼԻՍ	Լ

6 Եր. ԶԷ. Յիշատակ Տապանա- 2
կին հնոյ և առձն նորոյս սուրբ
Եկեղեցւոյ: Նաւակատիք:
Ռ. Սեղանէ ծէծէ

7 ✠ Կիր. ԶԸ. ՎԱՐԴԱՎԱՌ: Մա- 3
ծահանգէս առ Սուրբ Կարապետ
Եկեղեցւոյն ի Տէհրան:
Ռ. Թովմայի: Յովս. Հրաւէց (30 օր):

8 ✠ Բշ. ԶԹ. Բ. օր Վարդ: Յիշա- 4
տակ Մեռելոց. Ուստի նորոյն
Գերեզմանատանց Կրծանեան. և յիշատակ
հանգուցելոց Սուրբ Գերեզմանին ի
Տէհրան յամին 1847, յաւուր երկրոր-
դորդին: Ռ. *Տօն առաջ Աստուածածնի
պատկերին Ղազարու:

9 Գշ. ԶԺ. Գ. օր Վարդ: 5
Ռ. Բաբգարեան

10 Դշ. ԶԺԱ. Պահք: Հեղ. Աղ. Աղ. Օրհ- 6
նեալ և փառաւորեալ. Ռ. *Գեր
քաղաքին Բաբելոնի ի Մուշ:
Յաղթանակ ի վերայ Տաճկաց

և գրաւումն Տարիկայ:

11 Եշ. դն Սրբոյն Եսայեայ մարգարէին: Հօրոնէ+: Ու. Եէէմեօյ ձեւոլէն: Ա՛ն. Ն. Կ. Բ. Օլգայ Նիկոլայեւնի, Օլգայ Կոստանդինովնի, և Օլգայ Թէոդորովնի: 7

☼ յԱռիւծն մտանէ:

12 Ուր. դէ. Պահք: Հրչ. Հոռ. Յաւիտ. աստուած. Ու. Իլըրէօյ. 8

☽ Առ. Քռ. ժամ. 0. ր. 32 առաւ:
Տօթ եւ ապա անձրեւք:

13 ✠ Շբ. ոն. Սրբոյն Թադէոսի առաքելոյն մերոյ և Սանդխտոյ կուսին: Ու. *Գոբրէէլէ Հրէլըոսկոսլէոէն: 9

14 ✠ Կիր. Բ. ոկ զկնի Վարդ. Հմբ. ոկ: Առաքեցար ի հօրէ. Հօրոնէ+: Տօն. Հրոթէց (30 օր): 10

15 Բշ. Բն. Սրբոյն Կիպրիանոսի Եպիսկոպոսին քառասուն և հինգ վկայիցն և սրբոց կուսանացն Յուստինեայ, Եփե- 11

մեայ և Քրիստինեայ հրշ․ ձայն․
Եկ․ Օրհնեմք զքեզ․ Ո․ Վե-
տէրէրայ: Ա․Ն․Ն․ Կ․ Բ․ Վլադի-
միրայ Ալէքսանդրովչի և Ծն․
Անաստասի Միխայելովնի:

16 Գշ․ Եկ․ Սրբոյն Աթանագի- 12
նեայ եպիսկոպոսին, աշակերտացն և հինգ վկայիցն
հրշ․ ձայն․ Եկ․ Որք ի մարտի Ո․
Աստուածքեսեայ:

17 Դշ․ Գյ․ պահք հրշ․ ապ․ ակ․ 13
Փառաւորեալ․ Ո․ Մարենեայ և
Ղազարու յարութեան:

18 Եշ․ Գկ․ Սրբոց Նախահարցն 14
Ադամայ, Աբելի, Սեթայ,
Ենովսայ, Ենովքայ, Նոյի,
Մելքիսեդեկի, Աբրահամու,
Իսահակայ, Յակովբայ, Յով-
սեփայ, Մովսիսի, Ահարոնի,
Եղիազարու, Յեսուայ, Սա-
մուէլի, Սամփսոնի, Յեփթա-

յեայ, Բարաքայ, Գեդեոնի, և այլոց սրբոց Նախահարցն:
հրշ. ժող. ջն. Առ քեզ. Ու. Ցա-
ջէնբաւէ:

☉Լր Լա. ժամ. 4. ր. 32 երեկ:
Ջերմագին աւուրք:

19 Ուր. ջն. Պահք: հրշ. հաւ. ոչ. Օրհնեալ ես. Ու. Մաջէնէայ Գէաւէ 15
20 Շբ. ջն. Սրբոց Որդւոց և Թոռանց սրբոյ հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին, Արիստակիսի, Վրթանիսի, Ուսկանն, Գրիգորիսի և Դանիէլի: 16
Ու. *Եղէայէ ժողովրդէէն:
21 ☩ Կիր. Գ. զկնի Վարդ. ոչ. հմբ. փառք յարութեան. Հաւաանէ: 17
Ու. Աղաաւղ Սէձօնէ:
22 Բշ. ոչ. Սրբոց Մակաբայեցւոցն, Եղիազարու Քահանային և Շամոնեայ, և եօթն որդւոցն նորին: 18

Ռ. Մարիամու Մագդաղենացւոյ, Ան. Ն. Կ. Մ. Կայսրուհւոյ ՄԱՐԻԱ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՎՆԻ. և Ն. Կ. Բ. Մարիայ Ալէքսանդրովնի և Մարեայ Նիկոլայեվնի:

23 Դշ. ԺԴ. Սրբոց երկոտասան մարգարէիցն՝ Ովսեայ, Ամովսայ, Միքիայ, Յովելեայ, Աբդիու, Նաւումայ, Ամբակումայ, Յովնանու, Սոփոնեայ, Անգեայ, Զաքարեայ և Մաղաքեայ: Ռ. Տրոֆիմոյ: 19

24 Դշ. ԺԵ. Պահք: Ռ. Քրիստինեայ: 20

25 Եշ. ԺԶ. Սրբոյն Սոփիայ և երից դստերացն՝ Պիստոսի, Ելպիսի և Ագապեայ: Հրշ. Մարկ. ԺԸ. Յուստացեալքն. Ռ. Աննայի Մօրն Սրբոյ Աստուածածնի: Լ. Վարդավառ: 21

☾ Վջ. Քռ. ժամ 1 ր. 5 երեկ:
Պարզ եւ տապ անձրեւաւք:

26 Ուր. Է. Պահք: Հրչ. Հան. ...: 22
Գոհաբանեմք: Ռ. Սէ...
Պ...:

27 Շբ. Տն. Սրբոց Հայրապետացն 23
Աթանասայ և Կիւրղի.
Ռ. *Պ... Բ...: Ծն. Ն.
Կ. Մ. Կայսրուհւոյ ՄԱՐԻԱՅ
ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՎՆԻ և Ծն. և
Ան. Ն. Կ. Բ. Նիկոլայ Նիկոլա-
յեւիչի և Նիկոլայ Նիկոլայեւիչի
կրտսերոյ
Ե... Ց... ... Գ...-
... Գ... է 1720 ...:

28 ✝Կիր. Դ. զկնի վարդ. Տէ. Հմբ. Տէ. 24
Յորժամ եկին և էջ հրեշտակին:
Ռ. *... Ա...,
...ՍՄ...: Հա...:

29 Բշ. ...: Սրբոյն Կիրակոսի և 25
մօրն նորա Ուղիտայի, և Գոր-
դիոսի, Պօղիքտոսի և Գրիգո-
րիսի վկայիցն: Հրչ. ... Տէ.
Սուրբ ես տէր. Ռ. Կ...:

30 Դշ. ԺԷ. Սրբոյն՝ Վահանայ Գողթնացւոյն, Եւգինեայ կուսին և հօրն՝ Նորա Փիլիպպոսի և մօրն Կղոդեայ և երկուց եղբարցն՝ Սերգեայ և Աբիտոնի, և երկուց Ներքինեացն : Հրց. Ճշ. ՏԷ. Առ քեզ աստուած. Ո. Սէղէոնաէ : 26

31 Դշ. Է. Պահք: Հրց. Ճշ. ԲՅ 27
Օրհնեալ տէր աստուած.
Ո. Եռոկկձեայ և Բորէկկնդան աորԲ Ադաոածոժնէ :

ՅՈՒԼԻՍ

ՎԱՐԴԱՎԱՌ.

Վարդավառ կամ Պայծառակերպութիւն Յիսուսի կոչուում է էն տօնը, երբ որ մեր Փրկիչը տարաւ Պետրոսին, Յակոբոսին և Յովհաննէսին Թաբօր սարի վրայ: Էնտեղ Յիսուսը այլակերպուեցաւ, լուսաւորուեցաւ նրա երեսը արեգակի պէս և նրա շորերը լոյսի պէս փայլում՚ին: Էն ժամանակը երևեցան Մովսէս և Եղիա մարգարէքը, որոնք որ խօսում էին Յիսուսի հետ. Պետրոսը ասեց Յիսուսին. «Ինչ՛ր լաւ կլինի, որ մենք էստեղ ըլինք, շինենք երեք վրան, մէկը քեզ, մէկը Մովսէսի և մէկն էլ Եղիայի համար»: Էս խօսելու ժամանակը մ՚կ լուսաւոր ամպ ծածկեց Յիսուսին և էնտեղից էկաւ Հօր Աստուծոյ ձայնը, թէ «Դա՛ է իմ սիրելի որդին, որին ես հաւան կացայ»: Աշակերտները շատ վախեցան և վէր թափուեցան գետնի վրայ: Քիչ ժա-

մանակից յետոյ Յիսուս վեր կացրուց նը-
րանց. եւ ո՛չ ով չկար ենտեղ, բաց ի Յի-
սուսը .

Մեր Հայոց կռապաշտութեան ժամա-
նակը Աշտիշատ քաղաքում մեծ հանդի-
սով կատարումէին Ափրոդիտէ կամ Աստ-
ղիկ անունով չաստուածի տօնը . էն տօ-
նի օրը երկու սովորութիւն կար ժողովուր-
դի մէջ. մէկը որ ժողովուրդները կածէին
մէկս մէկու վրայ ջուր, միւսը որ կուռքին
կընծայէին աղաւնիներ և կթողնէին . էս
տօնի նշանակութիւնը նոյի տապանից դուրս
գալու յիշատակն էր. ջրհեղեղի յիշատակի
համար ջուր էին ածում մարդիկ մէկմէկու
վրայ և նոյի աղունակ ուղարկելու յիշա-
տակի համար՝ աղունակներ էին թողնում:
Որովհետև էդ տօնին կուքի առաջ շատ ծա-
ղիկներ էին փռում, վասն որոյ և տօնի ա-
նունը դրուած էր Վարդավառ . Մեր Գը-
րիգոր Լուսաւորիչը էդ տօնի կատարելու
օրը կարգեց Քրիստոսի Պայծառակերպու-

թիւնը։ Մեր մէջ վարդավառ անունը անփոփոխ մնացել է մինչև էսօր և նշանակում է Քրիստոսի Այլակերպութեան տօնը․ Ա․ Ե․

ԹԱԴԷՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ ԵՒ ՍԱՆԴԽՏՈՅ ԿՈՒՍԻՆ․

ԹԱԴԷՈՍ առաքեալը Քրիստոսի 72 աշակերտներից մէկն էր․ ինչպէս Քրիստոս խոստացել էր մեր Աբգար թագաւորին (տես Աբգար) ուղարկեց նրան իր համբարձման յետոյ Հայաստան․ Թադէոսը բժշկեց Աբգարին, մկրտեց նրան բոլոր տնով և ժողովրդով․ Յետոյ մկրտեց սա Աբգար թագաւորի աղջկան Սանատրուկին․ Աբգարի մահուանից յետոյ նստեց Սանատրուկը, որը ոչ նոր մէկանց Քրիստոնէութիւնից ձեռք վեր առաւ ու սկսեց կուռքեր պաշտել․ Բայց նրա աղջիկ ՍԱՆԴՈՒԽՏ կոյսը չըհետեւեց հօրը․ այլ հաստատ մնաց Քրիստոնէական հաւատի մէջ․

Սանատրուկ թագաւորը Թադէոս առա-
քեալին և իրա աղջիկ Սանդուխտ կուսին
միասին մէկ օրում նահատակեց. էս անց-
քը պատահեցաւ 49 թուին. Ա. Ե.

ԱՐԻՍՏԱԿԻՍԻ, ՎՐԹԱՆԻՍԻ, ՅՈՒՍԿԱՆՆ, ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ ԵՒ ԴԱՆԻԷԼԻ.

ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ հայրապետը մեր Գրիգոր Լուսաւորչի փոքր որդին էր. Սա կեսարիայի մէջ մէկ վանքում ճգնաւորական կեանքէր վարում. Լուսաւորիչը որան Տրդատ թագաւորի խնդրքով բերելաը-ուեց Հայաստան, եպիսկոպոս ձեռնադրեց նրան և իրա փոխանակ ուղարկեց Նիկիոյ սուրբ ժողովը. Յետոյ Արիստակէսին կարգեց մեր Լուսաւորիչը կաթուղիկոս ամենայն Հայոց և ինքը գնաց անապատ ճգնութեան, որ տեղից նա երբեմն երբեմըն գնումէր իրա աթոռը, քարոզումէր հարկաւոր տեղերումև էլի յետ էր գանում իրա ճգնութեան տեղը. Արիստակէ-

ը իր կաթուղիկոսութեան ժամանակը շատ բարեկարգեց եկեղեցին և իր բարի գործքերով սիրելի եղաւ ազգին. բայց որովհետև սա Արքեղայոս Դ. հայոց իշխանին յանդիմանումէր նրա հետ գործքերի համար. էստուր համար սպանեց նա Արիստակէսին. Մեր եկեղեցին սրան էլ տօնումէ Լուսաւորչի միւս սերունդների հետ.

ՎՐԹԱՆԷՍԸ Լուսաւորչի մեծ որդին էր. Սա Արիստակէսից յետոյ, Տրդատ թագաւորի հրամանով, կաթուղիկոս կարգուեց հայոց ազգի վրայ. հայ նախարարների խնդրքով գնացսա Հռովմ քաղաքը և իր միջնորդութիւնով հաստատել տուեց Տրդատ թագաւորի որդի Խոսրովին հայոց թագաւոր. Ուրիշ շատ երևելի գործքեր անելուց յետոյ վախճանեցաւ 339 թուին.

ՅՈՒՍԻԿԸ Վրթանիսի որդին էր. Սա նմանապէս կարգուեց հայոց Կաթուղիկոս: Երբ որ հայոց թագաւոր Տիրանը ուզում

էր Յուլիանոսի պատկերը ձիգն երկրէ ցումը, Սուրբ Յուսիկը խլեց թագաւորի ձեռքից, գցեց իրա ոտների տակը և կըտոր կտոր արաւ, Թագաւորը բարկացաւ սրա վրա և նահատակել տուաւ սուրբ Յուսիկին.

ԳՐԻԳՈՐԻՍՆ էլ Վրթանէսի որդին էր և Աղուանից կաթուղիկոս էր կարգուած.

ԴԱՆԻԷԼԸ Գրիգոր Լուսաւորչի աշակերտներից էր, ծեր քոր եպիսկոպոս (վիճակ չունեցող) Հայոց. Սա Յուսիկի սպանելու համար անիծեց Տիրանին, որը որ սրանից էլ խեղդել տուեց. Ա. Ե.

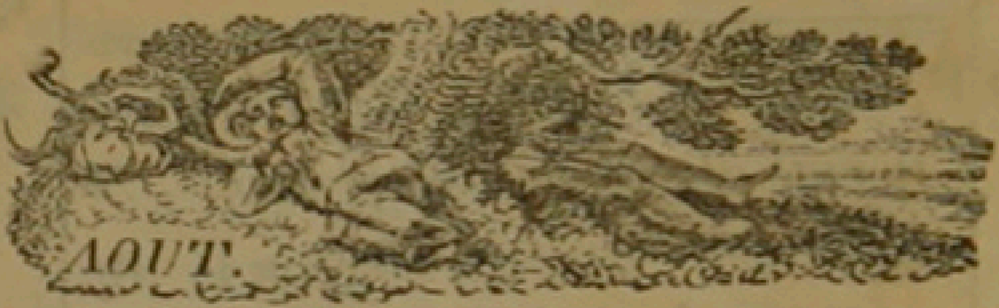

ՕԳՈՍՏՈՍ 31

1 Եշ. Բ՛կ. Սրբոց Տրիփոնի, Պար- 28
տամայ, եւ Անատոլիոսի ճըգ-
նաւորացն:
Ու. *Գէտ Մարանց տեղը խաչէն:
2 Ուր. Գ՛կ. Պա՛ք: Հրց. Հան. Բկ. Որ 29
թագաւոր. Ու. Ստեփաննոսէ :
☾ Ծն. Լս. ժամ. 9. ր. 53 առաւ:
Պարզութիւն օդոց:
3 Եր. Գ՛կ. Սրբոյն Գրիգորի Աս- 1
տուածաբանին: Ու. Սոփոնեայ ե
Գողգոթայէ: Լշ. Վերափոխման
Աստուածածնէ:
4 ✠ Կիր. Եշ. Տ՛ն. զինի Վարդ. 2
Հմբ. կանանցն Հոռոմնէ:
Ու. Եօթն մանկանց Եփեսոսէ :

5 Բշ. Դէ. Եւսիգնեայ, Մակարիոսի 3
Վալերիոսի, Կանդիդոսի, և
Ակիւղասայ: Հրչ. Ժող. Դէ. Որ
զհրաշափառ. Ո. Եւէնեայ:
6 Գշ. Այ. Անդրէի զօրավարին, 4
և բանակի նորին կալինիկոսի
Գամփոսեայ վկայիցն: Ո. Վար-
դավառ: Յայս. Ա. Եւլէայ. (5 օր
Ծն. Ն. Կ. Բ. մեծ իշխանուհւոյ
Մարիայ Նիկօլայեւնի:
7 Դշ. Ձէ. պահք: Հրր. Աղ. Բյ. Որ 5
ապրեցուցեր. Ո. Գամբաէլայ:
8 Եշ. Բյ. Ադրիանոսի, և կնոջն 6
Անատօլեայ, Թէոդորոսի, և Եւլե-
թերոսի վկայիցն: Հրց. Ժող. Այ.
Զքեզ արդար. Ո. Տօն տաճար
Աստուածածնայ պատ՝րէն Պոլիսայ:
9 Ուր. Բէ. պահք: Հրց. Հան. Բէ. 7
Արարիչ և մայր. Ո. Մատթէոսէ
Աւետարանէ: Տօն յաղթանակի
առման Նարվայի:

10 Շբ. գՅ. Տօն Եփեսոսի սուրբ ժողովոյն երկու հարիւր Հայրապետացն: 8

Ռ. Ղուրէնորէայ: Ծն. Ն. Կ. Բ. Կոստանդին Կոստանդնուպոլսի:

Առ. քռ. ժամ 9. ր 19. առաւ: Գեղադղուշարձ աւուրք:

11 ✠ Կիր. Զ. զկնի Վարդ. գԿ. Հմբ. զԱստուածային պգերեզմանա Բարեկենդան պահոց սուրբ Աստուածածնի: Ռ. Ցերեկոյ: Յայտ. Նաւակատ: 9

☼ ի կոյսն մտանէ

12 Բշ. դՅ. ա. օր պահոց Աստ: 10

Ռ. Ցա. Լո. Բորդոսլնուծն Աստուածայն:

13 Գշ. դԿ. բ. օր պահոց Աստ: 11

Հրշ. տղ. ԲՅ. Ողիմպեն ճանապ. Տմ. Աստուածայ (6 օր): Ռ. Մանուկէլեայ:

14 Դշ. եՅ. գ. օր պահոց Աստ: 12

Հրշ. տղ. ԲԿ. Հարցն Ներոց:

Ու. Մեծերոյ բարեկենդան է:

15 Եշ. ԱԷ. դ. օր պահոց Աստ: 13
Հրշ. աշ. ԲԷ. Որ հայցնմնլոց:
Ու. *Վերափոխման սուրբ Աստուա-ծածնէ:

16 Ուր. ԲՅ. ե. օր պահոց Հրշ. Հան. 14
ՓՅ. Օրհնեմք զքեզ: Ու. *Անյե-ղծ առաքելոց փառափառաքէն: Բրեաաէ:
Ծն. Ն. Կ. Բ. Եկատարինէ Մի-խայելովնի:

☉ Լր. Լս. ժամ 11. ր. 54 երեկ:
Հողմ հարաւային եւ խառնակ:

17 Շբ. ԲԷ. Տօն Շողակաթի սրբոյ 15
Էջմիածնի, ըստ տեսլեան սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լու-սաւորչին: Նաւակատէք:
Ու. *Սուրբ Աստուածածնայ պատկե-րին Ամորբեայ:

18 ✠ Կիր. ԲՅ. ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ 16
ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ: Մեծա-հանդէս տօնք Եկեղեցւոյ սուրբ

Աստուածածնայ Բեթղեհեմէ Տէրէ. և Ծերանոյրէ է Կեծանէ։ Տօմ. Նաւասարդ (30 օր) և Տարեմուտ 1313 Բուաճանէն։

19 ✠ Բշ. Գէ. Բ. օր Վերափոխման. 17
Յիշատակ մեռելոց։ Ո. *Սուրբ Աստուածածնայ պատկերին Գօնայէ։
Յիշատակ յաղթութեան ի վերայ զօրաց Պրուսաց։

20 Գշ. Քյ. Գ. օր Վերափ։ 18
Ո. Սամուէլի մարգարէի։

21 Դշ. Քէ. Պահք։ Դ. օր Վերափ։ 19
Ո. Թադէոսի առաքելոյն մերոյ։

22 Եշ. Ժյ. Ե. օր Վերափ։ Ծն. Ն. Կ. 20
Բ. Օլգայ Կոստանդնուպօլսի։

23 Ուր. Ժէ. Պահք։ Զ. օր Վերափ։ 21
Ո. Լաւոդիկեայ։

24 Շբ. Բյ. Է. օր Վերափ։ 22
Ո. Պետրոսի Մետրոպոլիտին Կիեւա։

☾ Վ. Ք. Քռ. ժամ. 4. ր. 9 առաւ։

Զովացին պարզութիւն Օդոց։

25 ✠Կիր. ԺԱ. Ը. օր Վերափ: 23
Ռ. *Բարթողիմէոսի առաքեալ: Յիշա-
տակ յաղթութեան արևելեան
կովկասու:

26 Բշ. ԺԶ. Թ. օր Վերա: Ռ. Սուրբ 24
Աստուածածնայ պատկերին Վլադի-
միրոյ: Թագադրութիւն Ն. Կ.
Մ. կայսեր ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՆԻ-
ԿՈԼԱՅԵՎԶԻ ԵՒ կայսրուհւոյ
ՄԱՐԻԱՅ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՎՆԻ:

27 Գշ. ԺԷ. Սրբոյն Յովակիմայ և 25
Աննայի ծնողացն սուրբ Աստ-
ուածածնին և կանանցն իւ-
ղաբերից: Ռ. Պիմենէ մեծէ:
Լ. Ծն. Սուրբ Աստուածածնէ:

28 Դշ. ԺԸ. Պահք: Հրշ. առ. ԺԱ. 26
Մանկունք գեր. Ռ. Մովսէսէ:

29 Եշ. ԺԹ. Սրբոյն Երեմիայի մար- 27
գարէին: Ռ. *Գլխատումն Յովհան-
նու Մկրտչէ, և գլուխ նորա:

30 Ուր. Ի. Պահք: Հրշ. հան. ԺԲ. 28

Որ փառօք հօր: Ռ. *Ալէքսան-
դրէ Նևսկոյ. Ա. ☉ Ն. Կ. Մ. Ինք-
նակալին ամենայն Ռուսաց Ա-
ԼԷՔՍԱՆԴՐ ՆԻԿՕԼԱՅԵՎԻՉԻ և
Ն. Կ. Մ. Ալէքսանդր Ալէք
սանդրովչի, և Ծն. Ն. Կ. Բ.
Օլգայ Նիկօլայեւնի: Տօն Ա-
պետութեան որդւոյ Ալէքսան-
դրի Նևացւոյն:

31 Շբ. ⁂. Սրբոց Առաքելոցն Թով- 29
մայի, Յակովբայ և Շմաւոնի:
Ռ. *Գիւտ գօտւոյ սրբոյ Աստուա-
ծածնին:

ՕԳՈՍՏՈՍ

ԵՓԵՍՈՍԻ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎՈՅՆ·

Եփեսոսի սուրբ ժողովը եղաւ փոքր Թէոդոս Թագաւորի ժամանակը: Էնտեղ ժողովեցան 200 հայրապետներ Նեստորի մոլորութիւնը հերքելու համար, որ ուրանումէր Քրիստոսի Աստուածութիւնը և Մարիամ սուրբ կուսին Աստուածամայր չէր դաւանում: Էս ժողովի մէջ հայոց կողմանէ ո՛չ ոք չէր գնացել, էն պատճառով մեր հոգեւորականները Հայոց աշխարհի մեծ մեծ գործքերով էին պարապում. բայց երբ որ ժողովը վերջացաւ Կիւրեղ Աղէքսանդրացի եպիսկոպոսը, Պրոկղոս Կոստանդնուպօլսեցին և ուրիշ եպիսկոպոսներ իրանց գրած Թղթերով իմաց արին Եփեսոսի սուրբ ժողովի վճիռը մեր Սուրբ Սահակ հայրապետին, որ ընդունեց բոլորը և տարածեց բոլոր Հայոց եկեղեցիներու մէջ:

Գ. Տ. Ա.

ՏՕՆ ԷՋՄԻԱԾՆԻ․

Էջմիածին եկեղեցւոյ հիմքը գցեց Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչը իւր խոր վիրապից դուրս գալուց յետոյ։ Նա տեսիլքով տեսաւ տաճարի ձեւակերպութիւնը և հենց էն ձեւով շինեց Էջմիածնայ սուրբ տաճարը։ Մեր Լուսաւորիչը կարգեց, որ ամենայն տարի կատարուի Սուրբ Էջմիածնի կաթուղիկէ եկեղեցւոյ տօնը․ Ա. Ն.

ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ․

Յիսուսի աշակերտները և Մարիամ սուրբ կոյսը Փրկչի համբարձման յետոյ միասին էին կենում։ Մարիամը շուտով վախճանուեցաւ։ Առաքեալները դրին նրա մարմինը գերեզմանի մէջ։ Բարթողիմէոս առաքեալը էն ժամանակը էնտեղ չէր․ Երբ որ նա ճանապարհորդութիւնից յետ դառաւ ու տեսաւ, որ սուրբ կոյսը վախճանուել է շատ նեղացաւ, որ չարժանացաւ

նրա վերջին օրհնութեանը: Միւս առա-
քեալները տարան Բարթողիմէոսին Սուրբ
կուսի մարմինը ցոյց տալու, բայց երբ որ
վեր առան գերեզմանի խուփը՝ էնտեղ էլ
չկար մարմինը. Սուրբ կոյսը վերափոխուել
էր, մարմնով համբարձուել էր երկինքը:
Բարթողիմէոս առաքեալը աւելի նեղա-
ցաւ էս բանը տեսնելով: Առաքեալները
նրան հանգստացնելու համար տուին մէկ
հրաշագործ պատկեր Սուրբ Աստուածած-
նի, որ Բարթողիմէոս առաքեալը միշտ գը-
ցած ունէր իրա վզի վրայ: Նա էն պատ-
կերով շատ հրաշքներ էր անում և հի-
ւանդներին էլ բժշկութիւն էր տալիս.

Գ. Տ. Ա.

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 30

1 ✝Կիր. Գօտւոյն սուրբ Աստուա- 30
ծածնի ԲՅ. Տօն Գիւտի գօտւոյ
սուրբ Աստուածածնին: Հ[illegible]
[illegible]: Ու. *Ս[illegible] Ա[illegible]
[illegible] Ս[illegible]:

Ծն. Լ. ժամ 7. ր. 41. առաւ:
[illegible] օդոյ:

2 Բշ. Հէ. Սրբոյն Ստեփաննոսի 1
ընկերացն եւ Սրբոց վկայիցն
Գոհարինեայ, Ծամիզէսի, Տու-
փիկոսի եւ Ռուսիկոսի: Հրշ. ժող.
-կ. Սուրբ Աստուած: Ու. Մ--
[illegible]: Լ. Խ[illegible]: Հր. Թ[illegible]
[illegible] 5624 [illegible]:

3 Գշ. Հէ. Սրբոց Մարգարէիցն 2

Օ	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Լ
	Եզեկիէլի, Եզրի և Զաքարիայ հօրն Յովհաննու Մկրտչի: Ռ․ [illegible]:	
4	Դշ․ [illegible] Պահք: Հրց․ [illegible] Տէր Աստուած հարցն մերոց: Ռ․ Ռոզալիա: Ղ․ Տօն [illegible]:	3
5	Եշ․ [illegible] Սրբոյն Յովհաննու Կարապետին և Յորդայ արդարոյն: Ռ․ [illegible]:	4
6	Ուր․ [illegible] պահք Հրց․ [illegible] Յաւիտենից Աստուած և արարիչ: Ռ․ *[illegible]:	5
7	Շբ․ [illegible] Նիկիոյ սուրբ ժողովոյն երեք հարիւր տասն և ութ Հայրապետաց: Ռ․ [illegible]:	6
8	✠ Կիր․ Դ․ [illegible] զկնի սուրբ Աստուածածնի: Տօն Ծննդեան սրբուհւոյ կուսին յԱննայէ: Բարեկենդան սուրբ Խաչին:	7

Եւ Ռ. *Ծն. Ն. Կ. Բ. (Փո-խանակէն) Նիկոլայ Աղէքսանդ-րովիչի, Օլղայ Ֆէոդորովնայի:

Ար. փո. ժամ. 4. ր. 33 երեկ:

Գեղազուարճ աւուրք:

9 Բշ. ԲՅ. ա. օր պահոց խաչին: 8

Հրչ. տօ. Լէ. Մանկանցն զձայն:

Ռ. *Յովակիմայ և Աննայի: Ծն. Ն. Կ.

Բ. Կոստանդեայ Նիկոլայեւիչի:

10 Գշ. ԲԷ. բ. օր պահոց խաչին: 9

Հրչ. տօ. ԳԴ. Փառաւորեալ ա-

նուն քո: Ռ. Մինոդորայ: Յաւել-

Հանդէ (30 ր):

11 Դշ. ԳՅ. գ. օր պահոց խաչին: 10

Հրչ. տօ. ԳԴ. Փառաւորեալ է

անուն քո: Ռ. Թէոդորայ:

Աշխատասիրութ և համբերութ և ընդ-

դէմ և չէ ... համար:

ՄԷՏԻԵՆ Նաւակատիք ... Նէ...

Լուսին մտանէ ժա. 0. ր. 19 ա:

12 Եշ. ԳԷ. դ. օր պահոց խաչին: 11

Օ	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն

Հրչ. առ. ՚ի. Օրհնեալ ես տէր
և փառաւորեալ: Ու. Ս. Բոնամեայ
13 Ուր. դշ. Ի. օր պահոց. Հրչ. հան. 12
առ. Օրհնեալ ես դու քրիստոս:
Ու. Նորոգման Ս. Յարութեան Տաճարին:
14 Շբ. դէ. Տօն Սրբոյ Եկեղեցւոյ ի 13
նաւակատիս սուրբ խաչին:
Ու. *Խաչվերացի և պահք նաւակատեաց:
15 ✠ Կիր. աշ. ԽԱՉՎԵՐԱՑ: Մեծա- 14
հանդէս աւուր Սրբոյ Նշանի Խա-
չին Հաղթանակայ:
Ու. *Տօն անուանն սրբոյ Աստուածած:
☉ Լր. Լս. ժամ. 9. ր. 2. առաւ:
Պարզ եւ ջերմ:
16 ✠ Բշ. աէ. Տօն խաչի: Յիշատակ 15
Մեռելոց: Ու. Եփեմեայ:
17 Գշ. բէ. Տօն Եկեղեցւոյ: Ու. *Սո- 16
փիայ և երից դստերց: Ան. Ն. Կ.
Բ. Վերայ Կոստանդնուպոլսի:
Լ. Մեծաւորեալ հրեշտակ Լուսաւորչին:
Տմ. Հովէ:

Օ	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Լ
18	Դշ. ԲԺ. պահք: Տօն Եկեղեցւոյ Ս. Եւդոքեայ:	17
19	Եշ. ԲԻ. Տօն Եկեղեցւոյ: Լ. հոկտեմբեր:	18
20	Ուր. ԻԳ. Տօն սրբոյ Խաչին: Ս. Սոփոնեայ մարգարէին: Լ. պահոցն հրեշտակաց:	19
21	Շշ. ԻԴ. Տօն սրբոյ Խաչին: Ս. Կոդրատեայ: Ծն. Մ. Կ. Բ. Պաւլոսի Ալէքսանդրովիչի, և Ա. Ն. Կ. Բ. Դիմիտրի Կոստանդինովիչի	20
22	Կիր. Ե. զկնի սրբոյ Խաչին: Դ. ՀԶ. Հինշաբաթեայն դասք: Բարեկենդան Վարագայ Խաչին: Տօն առաքելական Նշանաց սրբոյն առաքելահաւասար իշխանին Վլադիմիրայ:	21
	☾ Վ.Լ. Քռ. ժամ 10. ր 21. երեկ: Աշնանային հաւասարձ աւուրք:	
23	Բշ. ԻԶ. պահք: Սրբոյն Մամասայ՝ և Փիլիկտիմոնի, և Սի-	22

մէջ անի Սինակեցւոյն։ Հրց. ձոր. ակ. Որ բարձրեալ։ Ռ. Յղութիւն Յովհաննու Կարապետին։

24 Գշ. ակ. պահք. Սրբոց կուսանայն Փեփրոնեայ՝ և Մարիանեայ և Շուշանայ դստեր մեծին Վարդանայ, (որ հանգչի ի Տփխիս ի Մեթեխ ամրոցին) Հրց. ձոր. Բ. Անախտական։ Ռ. Թեկղեայ կուսին։ 23

25 Դշ. Բչ. Պահք։ Հրց. ադ. գչ. Հարց մերոց Աստուած գթեա։ Ռ. Եփրոսինեայ կուսին։ 24

26 Եշ. Բկ. Պահք։ Սրբոց հայրապետացն Բարսաւմա, Անթիմոսի և Երմոնոսի։ Հրց. ձոր. Որք հեզութեամբ։ Ռ. *Ննջումն Յովհաննու Աւետարանչէ։ 25

27 Ուր. Գչ. Պահք։ Հրց. հղն. Բ. Որ թագաւորդ ես։ Ռ. Կալիստրատէ։ 26

28 Շր. ԺԶ. Սրբոյն Գէորգայ զօրա- 27
վարին և Աշոտոյ, և Ռուսմա-
նոսի եղբարցն: Ուխտ [illegible]
[illegible]:
Ո. [illegible]: Յաղթանակու-
թեան ի վ՛րայ զօրաց Լէհին-
դաստանին: Ա.Ն. Ն. Կ. Բ.
Վենաչկոյեա Կոստանդնուպօլսի:
29 ✝ Կ'ր. Գ. զկնի Սրբոյ Խաչին. 28
ՏՕ ՏօՆ Վարագայ սրբոյ խա-
չին: [illegible] Աստուածին կիրա-
կէ նօթն շաբաթուց:
30 Բշ. ԺԷ. Սրբոյն Գաթթի դշխեց- 29
եայն և Սրբոց վկայիցն Ղամ-
բէոսի և Ղամբէոսեայն
Հրց. մոր. ԲՅ. Ընդ սուրբս քո.
Ո.. [illegible]
[illegible]:
☉ Մտն. Լս ժ. մ. 9. ր 42. երեկ:
մերթ պարզ եւ մերթ ամպրեւ:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՆԻԿԻՈՅ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎՈՅՆ·

Կոստանդիանոս Յունաց թագաւորի ժամանակը 325 թուին եղաւ Նիկիոյ սուրբ ժողովը, որ առաջին տիեզերական ժողովն էր. Էն ժողովում հաւաքուեցան 318 հայրապետներ Արիոսի հերետիկոսութիւնը ջնջելու համար, որ ուրանումէր Քրիստոսի Աստուածութիւնը: Սուրբ Հայրապետները հաստատեցին քրիստոնէական հաւատոյ ուղղափառութիւնը և սահմանեցին հանգանակ հաւատոյ որ է Հաւատամք ի մի Աստուած... և այլն. Էս ժողովի մէջ հայոց կողմանէ գտնուեցաւ սուրբ Արիստակէս մեր հայրապետը, որին ուղարկեց Գրիգոր Լուսաւորիչը.

Գ. Տ. Ա.

ԾՆՈՒՆԴ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ·

Սեպտեմբերի 8ին տօնումէ մեր եկեղե-

ցին Մարիամ սուրբ կուսի ծնունդը Յովա-կիմ և Աննա իրա ծնողներից :

Գ. Տ. Ա.

ԽԱՉՎԵՐԱՑ.

Պարսից թագաւորը Երուսաղէմից գե-րի էր տարել սուրբ խաչը: Բայց Պարսից Խոսրով թագաւորը մեծ պատուով յետ ու-ղարկեց էն խաչը Յունաց կայսր Հերակլի մօտ. Հերակլը 629 թուին Կոստանդնու-պօլսից գնաց Երուսաղէմ և էնտեղ ինքը իրա ուսի վրայ դրած, տարաւ խաչափայ-տը և դրեց իրա առաջուան տեղը : Էս տօնը կոչւում է տօն վերացման խաչի.

Գ. Տ. Ա.

ՇՈՒՇԱՆԱՑ.

Շուշանը կամ Շուշանիկը Մեծին Վար-դանայ Մամիկոնեան հայոց իշխանի աղջիկն էր. Շուշանին մարդու տուին Վազգէն Վրաց թագաւորին, որը որ Մծխեթում

էր նստած ։ Երբ որ Հայաստանի մէջ Սուրբ Վարդանանք նահատակուեցան մեր հաւատի ու ազգի համար, Վրաց Թագաւոր Վազգէնն էլ վախենալով, որ Պարսիկները իրան էլ չդիպչին, ուրացաւ Քրիստոնէական հաւատը և պահանջեց, որ իրա կնիկ Շուշանիկն էլ միենոյն անի, բայց սա ընդդիմացաւ իրա մարդու հրամանին ։ Եօթը տարի էդ պատճառով Շուշանիկը Թիֆլիզի Մետեխի բերդումն էր և հենց էնտեղ էլ վախճանուեցաւ 458 թուին և Թաղուեցաւ Մետեխի եկեղեցումը, Մինչև իրա մահը Շուշանիկը հաստատ մնաց Քրիստոնէական հաւատի մէջ ։

Ա. Ե.

ՎԱՐԱԳԱՅ ՍՈՒՐԲ ԽԱՉԻ.

Սուրբ Հռիփսիմեանք և Գայեանէ Հռովմից փախած կուսանքը բերել էին իրանց հետ Քրիստոսի խաչափայտի մասը Վարագ անունով սարի վրայ, որ Հայաս-

տանումն է ։ Էն կուսանաց նահատակուելուց յետոյ խաչափայտի մասը մնացել էր էնտեղ անյայտ ։ Մէկ անգամ Թոդիկ ճըգնաւորը, որ ճգնումէր քիշեան սարի վրայ, գիշերը տեսաւ մէկ լոյս, որ վեր էկաւ երկընքից ։ Թոդիկը գնաց էն լուսի հետ և գտաւ Վարագայ սուրբ խաչը ։ 653 թուին մեր ներսէս Գ. կաթուղիկոսը կարգեց տօն Վարագայ սուրբ խաչի ։

Ա. Ե.

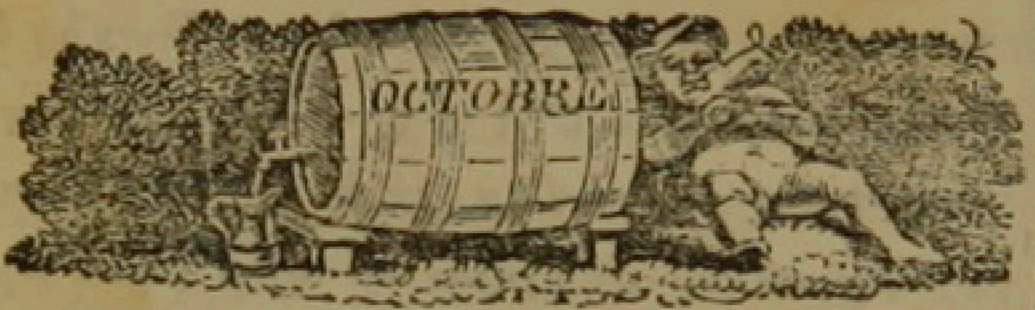

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31

1 Գշ. Դյ. Սրբոյն՝ Եւստաթէոսի և 1
կնոջն նորա Թէոպիստեայ և
երկու որդւոյն. և Սրբոց կու-
սանացն՝ Եփեմեայ և Նեքտա-
րինեայ։ Հրշ. ժող. Եկ. Օրհնեմք
զքեզ։ Ռ.* [illegible]
2 Դշ. Դէ. Պահք։ Հրշ. Աղ. Գյ. Օրհ-
նեալ ես տէր Աստուած հար- 2
ցն մերոց։ Ռ. Կեղերինոսի։
3 Եշ. Բյ. Սրբոց իշխանացն Սա- 3
հակայ և Համազասպայ։ Հրշ.
ժող. Աղ. Եկ. Ոչ ք ի մարտի։
Ռ. Դիոնեսիոսի։

4 Ուր. ԲԺ. Պահք: Հրչ. հան. ԺԷ. Ա- 4
ռաքելոց և մարտ. Ռ. Գոշչէոսյ:
Ծն. Ն. Կ. Բ. Միխայէլ Մի-
խայէլովի:

5 Շբ. ՓԵ. Սրբոց եօթանասուն և 5
երկու աշակերտացն Քրիստոսի:
Ռ. *Պ…ական: Ծն. Ն. Կ. Բ.
Մարիայ Ալէքսանդրովնայի:

6 Կիր. ՓԶ. Գ. զկնի սրբոյ խաչ. 6
Հոգք. զգ. յայտնութեանց: Ռ. Թով-
մայէ առաքելոյն: Լ. Գ…
Ա…ր…նչէ: Բ. Կիր. եօթն
շաբաթուց: Հ…:

7 Բշ. ՓԷ. Սրբոյն Փոկասու հայ- 7
րապետին, և Եղանակի՝ հե-
տեւողին Առաքելոց: Հրչ. մար.
ՓԷ. Որք գտանին յամօրին.
Ռ. Ս…ւէ և Բ…:

Առ. Քռ. ժամ 11 ր, 5 երեկ:
Ըստ Նախնընթաց Քառորդին:

8 Գշ. ՓԹ. Սրբոց կուսանացն Թեկ- 8

ղի, Վառվառեայ և Գեղիքեայ:
Հրշ. Ժմր. Դն. Յաստացեայքս: Ու.
Գիւրջէայ, Թինչէայ և Վարդարէայ:
9 Դշ. Զն. Պահ.ք: Հրշ. Ա. Ձն. Օրհ- 9
նեալ ես տէր. վասն սխալի:
Ու. Յովբայ արդէան, Աբրահամու
և Ղովտայ:
10 Եշ. Զէ. Սրբոյն՝ Պանդալէոնի 10
բժշկին, Երմողեայ քահանա-
յին և Եւպրաքսեայ կուսին:
Հրշ. Ժմր. Դն. Սուրբ ես տէր:
Ու. Եբրայեցէ: Յայտ. Սահմ. (30 օր)
11 Ուր. Ըն. Պահ.ք: Հրշ. Հմն. Ձն. 11
Օրհնեմք զքեզ հայր. Ու. Փիլիպ-
պոսէ առաքելոյն: Աւուր սրբո-
ցին Շլիմասկլուսկայ: Լու.
Ուտէ եւ է Հրեշտակապետին:
12 Շբ. Ըէ. Սրբոց Թարգմանչաց 12
վարդապետացն մերոց Մես-
րոպայ, Եղիշէի, Մովսէսի քեր-
թողին, Դաւթի անյաղթ փի-

յիշատակն, Գրիգորի Նարե-
կացւոյն, Ներսէսի Կլայեցւոյն,
Ներսիսի Լամբրոնացւոյն:

Ու. Դուրէն Նշխարաց է Մ-ւՌ-յէ :

☉ ի Կշռին մտանէ

13 ✝ Կիր. ԺԵ. Ե. զկնի սուրբ Խաչին, 13
Հմբ. ԺԵ. Խոստաբեր. Այսօր յա-
րութիւնդ և ի Խաչանիշ: Գ.
Կիր. եօթն շաբաթ. ց: Հ-ր-.
Ու *Կ-ր-ղ-ւէ Ե-ւէ-կ-ղ-ւ-էն : Ծն. Ն.
Կ. Բ. Միխայէլ Նիկոլայեւիչի:

14 Բշ. ԺԶ. Գիւտ Նշխարաց Սրբոյն 14
Գրիգորիսի Աղուանից կաթու-
ղիկոսին և Սրբոց հայրն Թաթ-
լոյ, Վարոսի և Թումասու, Ան-
տոնի և Կրօնիդեայ և եօթն խո-
տաճարակացն որք յՍինակ-
նեայ վանսն կատարեցան:

Ու. Ն-ւըըէ-յ:

☉ Լր. Լս. Ժամ 8 ր. 33 երեկ:
Պարզ ապա մրրիկ անձրեւալից:

Օ	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Լ
15	Դշ. ՃԺ. Սրբոց առաքելոյն Անանիայի, Մաղթէի. Բառնաբայ Փիլիպպոսի, Յովհաննու, Շիղայի և Սիլուանոսի: Ո. [illegible]:	15
16	Դշ. ՃԺԱ. Պահք: Հրշ. [illegible] Սուրբ Աստուած. Ո. [illegible]: Լ. [illegible]	16
17	Եշ. ՃԺԲ. Սրբոյն Գրիգորիսի արքեպիսկոպոսին և Աւագ [illegible] Տիմոթէոսի և Տիտոսի: Ո. [illegible]: Տ. [illegible]:	17
18	Ուր. ՃԺԳ. Պահք: Հրշ. [illegible] Բանդ Աստուած. Ո. [illegible]	18
19	Շբ. ՃԺԴ. Սրբոց Աւետարանչացն Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասու և Յովհաննու Ո. [illegible]	19
20	Կիր. ՃԺԵ. Զ. կիրակի սրբոյ Խաչին.	20

Հմբ. Քրիստոս յարեաւ. և Ա-
ւետարանն: Դ. Կիր. եօթն շա-
բաթուց: Հարցնէ. Ու. Մարգա-
նեայ ձայն: Լ. Նոյեմբեր և տօն
ամենայն սրբոց:

21 Բշ. ՃԶ. Սրբոյն Ղունկիանոսի հարիւրապետին, որ հաւատաց ի խաչելութիւն Քրիստոսի, Յովսեփայ Աստուածահօրն, Յովսեփայ Արիմաթեացւոյն և և բարեկամին Քրիստոսի Ղա-զարու և քերցն նորա Մար-թայի և Մարիամու: 21

Ու. Խորհուրդ մեծ և սքանչելի

22 Գշ. ՃԷ. Սրբոյն Թէոփիլոսի քա-հանայի և Զենոնի զինաւորին և Մակարայ, Եւդոքսեայ և Ռոմանեայ. Հրց. Հար. ՃԷ. Ա. քեզ. Ու. *Սուրբ Աստուածածնի ատենէ-ընտրեալ դասէրէն Ղուկասա: 22

Վ. Վք. քառ. ժամ 6. ը 34 երեկ

Զովարար պայլուբեան:

23 Դշ. Տ՝. Պահք: Հրց. Ղ. Հ՛. Աստուած բարձրեալ. Ռ. Յ-- Հ.Բ--՝ Տ---Ն Եպ.Բ.Ն: 23

24 Եշ. Տ՛. Սրբոց Խարիթեանց և Սրբոյն վկային Արտեմեայ և Թէոդոտափորի և երկուց կանանց՝ Կալինիկեայ և Ակիւլինեայ: Հրց. Մ. Տ՛. Որ չհրաշափառ. Ռ. Աթ---: 24

25 Ուր. Տ՝. Պահք: Հոց. Հ. Տ՝. Որ փառօք հօր. Ռ. Ա----: 25

26 Շբ. Տ՛. Սրբոց երկոտասանից վարդապետացն՝ Իեթէոսի, Դիոնէսիոսի, Սեղբեստրոսի, Աթանասի, Կիւրղի Երուսաղէմացւոյն, Եփրեմի Խորին Ասորւոյ, Բարսղի Կեսարացւոյն, Գրիգորի Նիւսացւոյն, Գրիգորի Աստուածաբանին, Եպիփանու Կիպրացւոյն, Յովհան- 26

նաւ առաքելականին և կիւրղի աղեքսանդրացւոյն: Ու. Գծ. Հեր-բեալ վեղային:

27 ☩ Կիր. Լ. ԲՅ. Խաչ Գիւտ: Հար-ամնէր: Ե. Կիր. եօթն շաբաթ: Ու. Ետարքէ վեղային:: 27

28 Բշ. ԲԿ. Սրբոյն Անաստասայ Բահամայլին, Վարդանի, Թէո-գորխոնայ և որդւոց նորա և որք ընդ նմա կատարեցան: Հաշ. Մար. Ձ. Զքեղ ալդալ. Ու. Տէրէնտէսէ: 28

29 Գշ. ԲՅ. Սրբոց Հիպիրիքեանցն, որք ի Սամոսատակատարեցան, Սենեքիանոսի սերաստացւոյն, Բաբելայ ծերոյն և ուխտին և չորից աշակերտաց նորին: Հաշ. Մա. Ձ. Սուրբ Աստուած. Ու. Անտոփայ: 29

30 Դշ. ԲԿ. Պահք: Հաշ. Աւ. Տ. Հարյն միլոց Աստուած, որ 30

ապրեցուցիր: Մուրտէանուէ Ե-
ղէոնդուէն

☻Ծն Լս. ժամ 10 ր. 59 առաւ:
Անձրեւաբեր մրրիկք:

31 Եշ. դՆ. Սրբոյն Յովհաննու ոս- 1
կեբերանի:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՄԵՐՈՑ ՍԱՀԱԿԱՅ· ՄԵՍՐՈՊԱՅ· ԵՂԻՇԷԻ· ՄՈՎՍԻՍԻ ԽՈՐԵՆԱՑՒՈՅ· ԴԱՒԻԹԻ ԱՆՅԱՂԹԻ· ԳՐԻԳՈՐԻ ՆԱՐԵԿԱՑՒՈՅ ԵՒ ՆԵՐՍԻՍԻ ՇՆՈՐՀԱԼՒՈՅ (կլայեցւոյ)։

ՍԱՀԱԿ ԵՒ ՄԵՍՐՈՊ (տե՛ս վերև)։

ԵՂԻՇԷՆ Սահակի և Մեսրոպի աշակերտներից մէկն էր։ Նա առաջ վարդապետ էր և յետոյ եպիսկոպոս ձեռնադրըուեցաւ։ Նա էլ կոչուում է մեր թարգմանիչ, ընդուր համար որ օգնեց Սահակին և Մեսրոպին իրանց գործքերի մէջ։ Բաց ի սուրբ և հոգեւոր գրքեր թարգմանելը, Եղիշէն ինչպէս ականատես, խելութեամբ գրելէ մեր սուրբ Վարդանանց նահատակութեան պատմութիւնը։

ՄՈՎՍԷՍ ԽՈՐԵՆԱՑԻՆ նմանապէս մեր թարգմանիչների աշակերտ էր և օգնական.

Նրանց թարգմանութեանց մէջ : Սա եպիս-
կոպոս ձեռնադրուեցաւ և Բագրևանդ
Հայոց գաւառի մէջ առաջնորդ կարգուե-
ցաւ : Բաց ի սուրբ գրոց թարգմանու-
թիւնը, սա ժողովեց ու գրեց Հայոց ազ-
գի պատմութիւնը Հայկից մինչև իրա օ-
րերը, այսինքն մինչև 440 թիւը : Մովսէս
Խորենացին բոլոր Հայոց պատմիչների հայր
է համարուում և նրա պատմութիւնը
թարգմանած է համարեա՛ թէ բոլոր Եւ-
րոպացւոց լեզուների վրայ :

ԴԱՒԻԹ ԱՆՅԱՂԹ ՓԱԼԻՍՈՓԱՆ մեր
Խորենացու ազգական էր և նմանապէս
սուրբ թարգմանիչների աշակերտ և օգ-
նական : Շատ հոգևոր փիլիսոփայական
գրքեր ունի թարգմանած և շարադրած :
Սա կոչուում է անյաղթ փիլիսոփայ, էնդուր
համար որ նրան խօսալու մէջ ո՛չ ոք չէ՛ր
կարող յաղթել :

ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻՆ (ԿԼԱՅԵՑԻՆ) Հա-

յոց կաթողիկոս էր ։ Սա մեծ թղթակցութիւն ունէր Յունաց կայսերի հետ հաւատոր գործքերի և հաւատի կողմանէ ։ Մեծ իմաստութիւն և հանճար ունենալու համար ստացաւ անունս Շնորհալի ։ Մինչև Շնորհալին մեր եկեղեցւոյ մէջ ժամասացութիւնը շատ անզարդ էր և համարեա՛ թէ անկարգ. բայց սա շատ հոգս տարաւ ՚ս գործքի մասին, գրեց շատ շարականներ, աղօթքներ, երգեր, որոնցով բարեկարգեց հայոց ժամասացութիւնը ։ Համարեա՛ թէ բոլոր շարականները, որոնք երգուում են մեր Եկեղեցու մէջ, ամէնը Շնորհալու աշխատութիւններն են ։

Ա. Ե.

ԳԻՒՏ ԽԱՉԻ.

Յունաց Կոստանդիանոս թագաւորի մայրը՝ Հեղինէ թագուհին 327 թուին գնացել էր Երուսաղէմ ուխտ և սուրբ տեղերին եր-

րպագութիւն տալու համար։ Ինտեղ մէկ ժագցրած տեղում գտաւ նա Քրիստոսի խաչափայտը· որի համար շինեց մէկ մատուռ և էն խաչը բազմեցրուց էնտեղ։ Էս տօնը կոչուում է Գիւտ խաչի, այսինքն՝ խաչի գտնուիլը։

Գ. Տ. Ա.

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

1 Ուր. գէ. Պահք: Հրչ. հրն. Յա- 2
րութենից աստուած. Ու. Կ. մէ. է
և Գ. տ. ն. է:
2 Շբ. ոյ. Ամենայն Սրբոց հնոց և 3
նորոց, յայտնից և անյայտից:
Ու. ... է:
3 ✝ Կիր. Ը. գինի սրբոյ Խաչին. 4
ոյ. Հմբ. Յարութեան ալբն և
Սքանչելի հրեշտակին: Զ. Կիր.
եօթն շաբաթուց: Հարցանէ.
4 Բշ. Բ. Սրբոց Ստեփաննոսի 5
հովուի հայրապետին, քահա-
նայիցն, սարկաւագացն և ժո-
ղովրդոցն: Հրչ. ժող. ոյ. Որ
բարձրեալդ ես

Օ ՆՈՅԵՄԲԵՐ Լ

5 Գշ. ԲԿ. Սրբոյն Անկիւրացւոյ Ե- 6
պիսկոպոսին, Յովհաննու քա-
հանային, Այլիթալայ սարկա-
ւագին և Պղատոնի վկային
Հրչ. Ժա. ԲՅ. Անտոնիանոս. Ո.
Դուշէկուբ ՆՆէ:

6 Դշ. ՔՆ. Պահք: Հրչ. ապ. ՔՆ. Հար- 7
ցին մերոց աստուած, որ ի նե-
ղութեան: Ո. *Պօղոս խոստովա-
նողն: Ծն. Ն. Կ. Բ. Նիկողայ
Նիկողայեւիչի կրտսերոյն:

Առ. քռ. ժամ. 6 ր. 5 առաւ:
Միգամած եւ խոնաւ աւուրք:

7 Եշ. ՔԿ. Սրբոց հայրապետացն 8
Մետրոփանի, Աղեքսանդ-
րոսի և Պօղոսի խոստովանողին
և սրբոց նահատակացն Մարկիա-
նոսի և Մարտիրոսի: Հրչ. Ժբ.
Որք նահատակեցան Ո. Ղուկաս:

8 Ուր. ՔՆ. Պահք Հրչ. Հան. ա. 9

Օրհն. եալ ես դու Քրիստոս.
Ռ. *Մեծացուսցէ հրեշտակապետին:
ան. Ն. Կ. Բ. Միխայէլ Նի-
կոլայեվիչի եւ Միխայէլ Մի-
խայլովիչի. եւ տօն ամենայն
ասպետականն նշ. նաց Ռուս.
9 ✝Շբ. Տէ. Սրբոց Հրեշտակապե- 10
տացն Գաբրիէլի և Միքայէլի
և ամենայն երկնային զօրաց:
Ռ. Օրհնեցէք զՏէր: Լ. Ընթացա-
ւորք Աստուծոյ: Յայս. Տէր
Մեծահանդէս սուրբ Սարգիս Գեւոր-
Լ. Ողորմեա Կենդանի Տէրեւորաց և
Բոլորս քեզ:
10 ✝Կիր. Թ. զկնի սրբոյ խաչին. 11
հմբ. Ընդ կանոնաւ. Ծնունդ.
Է. Կիր. եօթն շարականաց. Հա-
րանէ. Ա.Ն. Դ. Կ. Բ. Միխայէլ
Միխայէլովիչի: Ռ. Ողորմեա:
11 Երկ. Տէ. Սրբոյն Մելիտոսի Ան- 12
տիոքայ հայրապետին, Մի-

նաւայ եղխարտայեցւոյն, մի՛ւ
Մելիտոսի եպիսկոպոսին, Բա-
րայ քահանային և Շինու սար-
կաւագին: Հրց. Ժող. ԲՅ. Ընդ
առուրս քո. Ո. Մէն[illegible]:
☉ յԱղեղնաւորն մտանէ:

12 Դշ. ԲՅ. Սրբոցն՝ Գեմնարեայ վր- 13
կային և Բասիլիսկոսի քահա-
նային. Հրց. Ժող. ԲՀ. Օրհնեմք
զՔեզ. Ո. Յ[illegible]:

13 Գշ. ԷՅ. պահք. Հրց. Ժող. Գ. Օր- 14
հնեալ ես յախտեան. Ո. Յ-
[illegible]:

☉ Ր. Լ. Ս. Մ. Օ. Ր. 1. երեկ:
Պարզութիւն օդոյ:

14 Եշ. ՔՅ. Սրբոցն Գուրիասայ, Սա- 15
մոնասայ և Աբիբայ սարկա-
ւագին, Ռոմանոսի միայնա-
կեցին, Մանկանն խոստովա-
նողի և Հիպատիոսի զինաւորին:
Հրց. Ժող. ԷՅ. Որք ի մարմնի.
Ո. Բ[illegible]-

Ս ՆՈՅԵՄԲԵՐ Լ

հաց ծննդեան գիշերուն:

15 Ուր. ԺԵ. Պահք: Հրց. հան. [illegible] 16
Գոհարանեմք: Ու. Գ[illegible]:
16 Շբ. ԺԶ. Սրբոյ Աւաքելոյն Անդ- 17
րէի և Փիլիպպոսի Ու. Մատթէոս [illegible]: Տ[illegible] Տէր (30 օր):
17 Կիր. ԺԷ. Ժ. գիւտ սրբոյ Խաչին. 18
Հրց. Հրաշալի քո [illegible]
Բարսեղ կեսարացւոյն Յովհաննէս: Ու.
Գ[illegible]:
18 Բշ. ԺԸ. ա. օր պահոց յիսն. 19
Հրց. աւ. ԺԸ. Որ յանձնայնի
ցուցի. Ու. Պ[illegible]
19 Գշ. ԺԹ. բ. օր պահոց յիսն. 20
Հրց. աւ. ԺԹ. Ծիծաղատացն.
Ու. Ա[illegible] Մ[illegible]:
20 Դշ. Ի. գ. օր պահոց յիսն. 21
Հրց. աւ. Ի. Տէր աստուածն. ր
Ու. Գ[illegible]: Տօն Աս-
պետական նշանաց Սրբոյն

0 ՆՈՅԵՄԲԵՐ Լ

բազմաչարչար Գէորգայ:

21 Եշ. Բէ. դ. օր պահոց յիսն. և 22
Տօն Երից ամաց ընծայեցման
սուրբ Աստուածածնին ի տա-
ճարն: Աւ. *Ռ.

☾ Լ.Լ. Բռ. ժամ 3. ր. 14. երեկ:
Խառնակ եւ տաք օդերեւ:

22 Ուր. Գյ. Ե. օր պահոց յիսն. Հրշ. 23
տն. Բյ. Որ Թագաւորդ Եւ.Ռ.
Փոխ. Ձեւ:

23 Շբ. Գէ. Սրբոցն՝ Գրիգոր սքան- 24
չելագործ Հայրապետին, Ներսո-
գայոսի Հայրապետին և Մես-
րոպայ Եպիսկոպոսին:
Ռ. Ա. Կեղծեան:

24 ✠ Կիր. Ա. Դ. յիսնակաց. Հմբ. 25
Ահարին. և որ ի վերդ Եւ.
Հ բանեւ: Ռ. Կոտորեալ նա-
տեն: Ա.Ն. Ն Բ. Եղառսրինէ
Միհրայելումէի:

25 Բշ. Դէ. Սրբոց կուսանացն՝ Յու- 26
լիանեայ և Վասիլիսիայ: Ար-

րահամու և Խորենայ, Կոզմայի
Դամիանոսի և Աստուածատուրոյ
վկային: Հըշ. մրկ. ֆն. Որք զտան-
ջանս. Ու. Կլեմայ հայրապետէն:
26 Գշ. [illegible]. Սրբոյն Ղուկիանոսի 27
քահանային և Սրբոցն Տարագ-
րոսի, Պրոբոսի, Անդրոնիկոսի
Ոնեսիմեայ և այլոց աշակեր-
տացն սրբոյն Պօղոսի Ու. Օբ [illegible]
[illegible]
Լ. Անդրէա [illegible] Աստուածածնէ
27 Գշ. [illegible]. Պահք: Հըշ. [illegible] Որ է
զերիս մանկունսն. Ու. *Սուրբ
Աստուածածնայ [illegible]
28 Եշ. [illegible]. Սրբոցն՝ Կղեմայ հայրա- Ը
պետին և Բագարատայ Տա-
ւորմենայ եպիսկոպոսին: Հըշ.
[illegible] Որ զանչափ.
☾ Ծն. Լս. ժամ 11. ր. 23 երեկ:
Պարզ եւ ելեանն:

Օ	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Լ
29	Ուր. բք. Պահք: Հրշ. հան. բք. Արարիչ և մարդ. Ռ. Պօղոսմանայ:	1
30	Շբթ. ՓՆ. Սրբոց առաքելոց և առաջին լուսաւորչացն մերոց Թադէոսի և Բարդուղիմէոսի Ռ. Անդրէէ առաքելոյն Տօն Ապետական Նշանաց սրբոյն նախակոչ առաքելոյն Անդրէի	2

…եալը	. . . .	230.000	զինուոր:
Անգլիան.	. .	570.000	—
Ռուսաստանը	.	750.000	—
Աւստրիան.	.	550.000	—
Պրուսիան	. .	400.000	—
Գերմանիան .	.	980.000	—
Իտալիան.	. .	350.000	—
Զուիցերիան	. .	զօրք չէ պահում	
Բելգիան.	. .	80.000	—
Հոլանդիան .	.	80.000	—
Դանիմարքան	.	50.000	—
Շվեց. և Նորվէգ.		169.000	—
Իսպանիան.	.	120.000	—
Պորտուգալիան.		33.000	—
Յունաստանը	.	10.000	—
Տաճկաստանը	.	150.000	—

Ընդ ամէնը Եւրոպայի զօրաց թիւը 37120000

Սորան վերայ պէտք է աւելացնել նաև ծովային զօրաց թիւը, որ է 200.000 ապա ուրեմն ամբողջ Եւրոպական զօրաց թիւը հասնում է մինչև 4.000.000 զինուոր:

Ամբողջ Եւրոպայում միմիայն Զուի-ցերիան զօրք չէ պահում, բայց հար-կաւոր ժամանակը կարճ միջոցում կարող է հաւաքել մինչև 160000 հո-գի: Այդ չորս միլիոն զօրաց վրայ Եւրոպան ծախս է անում տարէնը 621.000.000 ռուբլի:

Թ. ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԻ ԹԻՒԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՐԾԵԼ

Բրիտան. [Հնդկաստան]	95000	հայ:
Գաղղիայում	500	-
Աւստրիայում	1000	-
Բոլոր Գերմանիայի մէջ	1000	-
Բուն Ռուսաստանի մէջ	700000	-
Կովկասու կողմը .	400000	-
Լեհաստանում . .	20000	-
Իտալիայում . . .	1000	-
Յունաստանում . .	30000	-
Մնացած Եւրոպայում	1000	-
Տաճկաստան . . .	2500000	-
Պարսկաստանում .	30000	-
Զանազան երկիրներում.	1000	-

Ընդ ամէնը Հայոց ազգի թիւը պէտք է լինի այժմ 3785500.

ՑՈՒՑԱԿ

ՄԱՏԵՆԻՑ ՀԵՂԻՆԱԿԵԼՈՑ ՑԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԳԷ ԵՒ Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԷ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ Ի Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԷ Ա.

1. Խորհրդածութիւն Նշանաց և շնորհաց և խորհրդոց Քրիստոնէական Սուրբ Եկեղեցւոյ, գրաբառ, յօրինեալ յառաջնորդութեան իւրում ի Զմիւռնիա, և տպագրեալ անդ և ի Կ. Պօլիս:
2. Նոյն աշխարհաբառ, թարգմանեալ ի Պատրիարքութեան իւրում ի Կ. Պօլիս, և տպագրեալ անդ:
3. Հանդիսարան ու դաւանութեան Հայոց եկեղեցւոյ, աշխարհաբառ, յօրինեալ ի Կ. Պօլիս և տպագրեալ անդ և ի Տփխիս:
4. Բարի մայր և Բարի քրիստոնեայ, աշխարհաբառ, յօրինեալ ի Կ. Պօլիս, և տպագրեալ անդ և ի Տփխիս:
5. Ծանօթութիւն ի վերայ մասանց սրբոց աշխարհաբառ, յօրինեալ ի

Սուրբ Էջմիածին եւ տպագրեալ անդանօր։

6. Համառօտութիւն ստուգութեան դաշանց թղթոյն, աշխարհաբառ, յօրինեալ ի Ս. Էջմիածին, եւ տպագրեալ ի Մոսկվա։

7. Հերքումն գրախնդիր վայրաբանութեանց ոմանց մերայնոց տկարամիտ անձանց, գրաբառ, յօրինեալ ի Ս. Էջմիածին եւ երկիցս տպագրեալ ի Մոսկվա։

8. Հայելի Աստուածային շնորհաց գրաբառ, յօրինեալ ի Ս. Էջմիածին. եւ տպագրեալ ի Տփխիս։

9. Ուղեցոյց Քրիստոնէական ուղղափառ վարդապետութեան, գրաբառ, յօրինեալ ի Ս. Էջմիածին եւ տպագրեալ ի Մոսկուա։

10. Դիտողութիւն Աւետարանական ճշմարտութեան գրաբառ յօրինեալ ի Ս. Էջմիածին, տակաւին ձեռագիր։

11. Ներածութիւն Աստուածաբանական գիտութեանց, գրաբառ, յօրինեալ ի Ս. Էջմիածին, տակաւին ձեռագիր

им. А. Мясникя...
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ՇՈՒՇԱՆԻԿ, դուստր մեծին Վարդանայ. ողբերգութիւն, յօրինեալ ի Ցակոբայ Կարենեանց:

ՍԷՐ. Հայ երեխանցը ընծայ. յօրինեալ ի Գաբրիէլէ Խատխանեանց:

ԱՐՀԵՍՏ ԲԱՂՑՐԱՒՆՆԻՔ. (մարապայ) ՇԻՆԵԼՈՒ յօրինեալ ի Յովհաննիսէ Ցակոբ Ամիրայեան Մամիկոնեանց:

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ երեխանց համար, նոր ձեւով. աշխատասիրութիւն Հայ աշակերտաց Գիմնազիային Թիֆլիզոյ:

Սրբազան պատմութիւն Հայ աշակերտաց եւ աշակերտուհեաց համար աշխարհիկ բարբառ, յօրինեալ ի Գ. Սիմէօնեանց:

Նախաշաւիղ կրթութեան ի պէտս նորավարժից յաշխարհիկ բարբառ յօրինեալ ի Խաչատրոյ Աբովեանց:

Հայելի Աստուածային շնորհաց յօրինեալ ի Տ. Մատթէոս կաթողիկոսէ ամենայն Հայոց գրաբառ:

Պարգեւ մանկանց ի պէտս աշակերտաց աշխատասիրութիւն Միքայէլի Պատկանեանց Գ. տիպ:

ԳԻՆՆ Է 10 ԿՈՊ.

ՕԳՈՒՏ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ

2(059)
O-83

5527

2013